
HORGÁSZVIZSGÁRA VALÓ FELKÉSZÜLÉST SEGÍTŐ TANKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. HALGAZDÁLKODÁSI ÉS HALVÉDELMI JOGSZABÁLYOK ISMERETE	4
1.1. A horgászok számra fontos alapfogalmak	4
1.2. Alapvető rendelkezések	5
1.3. A hal élőhelyének védelme	6
1.4. A halak és a halállományok védelme	7
1.5. Halfogásra jogosító okmányok	7
1.5.1. Állami horgászjegy	8
1.5.2. Turista állami horgászjegy	9
1.5.3. Területi jegy	9
1.5.4. Fogási napló	10
1.6. Horgászvizsga	11
1.7. A horgászat rendje	11
1.8. Tiltott eszközök és módok	12
1.9. Tilalmi idők és korlátozások	13
1.10. A horgászrendi szabályozások szerepe	17
2. MAGYARORSZÁGON ÉLŐ HALFAJOK MEGHATÁROZÁSA, FŐBB BIOLÓGIAI JELLEMZŐI	18
2.1. Őshonos, fogható halfajok	18
2.1.1. Angolna	18
2.1.2. Bodorka	19
2.1.3. Vörösszárnýú keszeg	19
2.1.4. Domolykó	20
2.1.5. Jászkeszeg	20
2.1.6. Balin	21
2.1.7. Szélhajtó küsz	21
2.1.8. Karikakeszeg	22
2.1.9. Dévérkeszeg	23
2.1.10. Laposkeszeg	23
2.1.11. Bagolykeszeg	24
2.1.12. Szilvaorrú keszeg	25
2.1.13. Garda	25
2.1.14. Paduc	26
2.1.15. Compó	26
2.1.16. Márná	27
2.1.17. Ponty	28
2.1.18. Harcsa	28
2.1.19. Csuka	29
2.1.20. Sebes pisztráng	30
2.1.21. Menyhal	31
2.1.22. Sögér	31
2.1.23. Fogassüllő	32
2.1.24. Kósüllő	33
2.2. Horgászat szempontjából jelentősebb idegenhonos fajok	33
2.2.1. Amur	33
2.2.2. Szivárványos pisztráng	34
2.2.3. Pisztrángsögér	35

2.2.4. Pontokaszpikus gébfajok	36
2.3. Idegenhonos, invazív fajok	37
2.3.1. Razbóra	38
2.3.2. Ezüstkárász	39
2.3.3. Törpeharcsa	40
2.3.4. Busa	41
2.3.5. Naphal	42
2.3.6. Amurgéb	42
2.4. Nem fogható, de időszakos felmentéssel fogható őshonos fajok	43
2.4.1. Kecsege	43
2.4.2. Széles kárász	44
2.4.3. Vágódurbincs	45
2.5. Természetvédelmi oltalom alatt álló halfajok	46
2.5.1. Körszájúak	46
2.5.2. Halak	47
2.5.2.1. A kecsege kivételével az őshonos tokfajok (viza, sőregtok, vágótok, simatok)	47
2.5.2.2. Leánykoncér, nyúldomolykó, Petényi-márna	47
2.5.2.3. Apró termetű halfajok: a lápi póc, a fürge cselle, a kurta baing, a sujtásos küsz, a szivárványos ökle, a küllők és a csíkok összes faja	49
2.5.2.4. Kistermetű ragadozó halak: a kölönték, a selymes és a széles durbincs, a bucók	52
2.5.2.5. Ritka fajok: dunai nagyhering, gyöngyös koncér, vaskos csabak, pénzes pér, dunai galóca	54
3. A HORGÁSZETIKA SZABÁLYAI	56
4. AZ EGYESÜLETI TAGSÁGBÓL EREDŐ JOGOK ÉS KÖTELEZETTSÉGEK, HORGÁSZSZERVEZETEK SZEREPE	59
4.1. A Horgász egyesületek	59
4.2. Egyesületi tagságból eredő jogok és kötelezettségek	59
4.3. Horgászszervezetek	59
5. A HALÁSZATI ŐRZÉS, VALAMINT A HORGÁSZATTAL KAPCSOLATOS HELYSZÍNI HATÓSÁGI ÉS RENDÉSZETI INTÉZKEDÉSEK	60
5.1. A halászati őrök feladata	60
5.2. A halászati őr kötelezettségei a működési területén	60
5.3. A halászati őr által alkalmazható intézkedések	60
5.4. Társadalmi halőr fogalma, jogállása	62
5.5. Társadalmi halőr intézkedési jogosultságai	62
5.6. Állami halőri szolgálat	63
5.7. A halászati igazgatás	63
5.8. A halgazdálkodási hatóság alkalmazható jogkövetkezmények	63
5.8.1. A halvédelmi bírság	64
5.8.2. Eltiltás, horgászjegy visszavonása	65
6. A VÍZPARTI ÉS A CSÓNAKBÓL TÖRTÉNŐ HORGÁSZAT LEGFONTOSABB SZABÁLYAIRÓL ÉS ETIKAI ELVÁRÁSAIRÓL	66
6.1. A vízparton betartandó fontosabb biztonsági szabályok	66
6.2. A csónakból történő horgászat fontosabb szabályai	67
6.2.1. Vízijármű vezetőjére vonatkozó szabályok	67
6.2.2. Csónakkal való közlekedés szabályai	67
6.2.3. Csónak felszerelése, és biztonsági előírásai	68

6.2.4. A csónak használata.....	69
7. ALAPVETŐ HORGÁSZMÓDSZEREK.....	71
7.1. Úszós horgászmódszerek	71
7.1.1. Spiccbotozás	71
7.1.2. Úszózás orsós bottal	71
7.1.2.1. Horgászat bolognai bottal.....	71
7.1.2.2. Matchbotos horgászat.....	71
7.1.2.3. Egyéb klasszikus úszós horgászmódszerek.....	72
7.1.2.4. Rakós botos úszózás.....	72
7.2. Fenekező horgászmódszerek.....	72
7.2.1. Hagyományos fenekező módszerek	72
7.2.2. Bojlizás	73
7.2.3. Feederezés.....	73
7.2.4. Pickerezés	73
7.3. Műcsalis horgászatok	73
7.3.1. Pergetés.....	74
7.3.2. Műlegyezés	74
8. A ZSÁKMÁNNYAL VALÓ KÍMÉLETES BÁNÁSMÓD	75
8.1. Jogszabályi előírások	75
8.2. Etikai, horgászrendi előírások	75

1. HALGAZDÁLKODÁSI ÉS HALVÉDELMI JOGSZABÁLYOK ISMERETE

A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény (továbbiakban: Hhvtv.) a Magyarország területén levő halgazdálkodási vízterületeken és azok partján, valamint a haltermelési létesítményekben folyó, a halgazdálkodással, a hal és élőhelyének védelmével összefüggő tevékenységeket, valamint az ezeket végző vagy befolyásoló személyek – különösen a halgazdálkodásra alkalmas vizek és vízilétesítmények üzemeltetői, valamint a halgazdálkodási vízterületet és partját egyéb jogcímen használók, a vízhasználók – jogait és kötelezettségeit, a halgazdálkodási igazgatással összefüggő feladat- és hatáskörökét, továbbá a halak és haltermékek kereskedelmének feltételeit szabályozza. Természetvédelmi oltalom alatt álló hal és más hasznos víziállat esetében e törvény rendelkezéseit a természet védelméről szóló törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni, azaz a védett fajok nem minden tekintetben tartoznak a Hhvtv. hatálya alá.

1.1. A horgászok számra fontos alapfogalmak

- *fogási méret*: a halak oldalán, az orrcsúcstól a farokúszó tövéig mért testhosszúság;
- *fogási napló*: a horgászat vagy halászat során kifogott halak – nyilvántartott halgazdálkodási vízterületenkénti, halfajonkénti, naponta kifogott mennyiségenkénti – kötelező bejegyzésre rendszeresített okmány;
- *gereblyázás*: a halnak nem a táplálkozási viselkedésére alapozottan, és a szájnyílásán kívüli más testrészébe akasztott horoggal történő zsákmányul ejtésére irányuló módszer;
- *hal*: a halak, illetve a körszájúak csoportjába tartozó állatfaj, valamint ezek egyedfejlődési alakjai;
- *hal kifogása*: a halnak és más hasznos víziállatnak a halászat vagy a horgászat során történő megfogása és a vízbe vissza nem engedése (elvitele);
- *halállomány*: a halak és a más hasznos víziállatok összessége;
- *halászat*: a halnak vagy más hasznos víziállatnak megengedett módon és eszközzel halgazdálkodási vízterületen történő rekreációs vagy bemutatási célú, illetve ökológiai célú, szelektív fogása, továbbá gyűjtése, ide nem értve a horgászatot;
- *halgazdálkodás*: a természetes vizek halállományának védelmével, megújításával és hasznosításával összefüggő tevékenységek, valamint az akvakultúra és az egyéb haltermelési tevékenységek gyűjtőfogalma;
- *halgazdálkodási vízterület*: az a vízfolyás vagy állóvíz, amely jellegének megváltoztatása nélkül időszakosan vagy állandóan alkalmas a hal életfeltételeinek biztosítására, ide nem értve a haltermelési létesítményt;
- *halgazdálkodási vízterület partja*: védművekkel ellátott vízterület esetén a védmű mentetlen oldalának alapjától kifelé számított 100 méteres, védmű nélküli vízterületeknél az aktuális partvonaltól számított 200 méteres sáv területe, továbbá a halgazdálkodási vízterület felé benyúló vagy afelett átvivelő híd, átjáró, egyéb építmény, természetes képződmény;

- *holtág*: a folyóvíz azon mederrésze, amelyet a folyóvíz természetes úton, irányának megváltoztatásával elhagyott, vagy amelyet szabályozási célból leválasztottak róla;
- *horgászat*: rekreációs célból a halnak halgazdálkodási vízterületen és haltermelési létesítményben az e törvényben és a végrehajtására kiadott rendeletben megengedett módon és horgászkézséggel vagy a csalihalnak 1 négyzetméternél nem nagyobb emelőhálóval való fogása;
- *horgászkézség*: *horgászati* célú, halfogásra alkalmas eszköz, amely legalább horgászbotból, horgászzsinóból áll, és legfeljebb három horoggal van felszerelve;
- *ívóhely*: az ivarérett halak csoportosan vagy párosan felkeresett szaporodási helye, ahol az ívási felület és az ívási feltételek rendelkezésre állnak az eredményes szaporodáshoz;
- *más hasznos víziállat*: a rák, a béka, a kagyló, a pióca, a csővájó féreg, az árvaszúnyog, egyéb haltáplálék-szervezet, valamint ezek egyedfejlődési alakjai;
- *nyakzó háló*: olyan állított halászeszköz, amelynek fogási elve a hal megakadásán alapul és a megfogott egyed rövid időn belül történő elpusztulásához vezet;
- *meder*: a vízfolyást vagy állóvizet magában foglaló természetes mélyedés vagy kiépített terepalakulat, amelyet meghatározott partvonalig a víz rendszeresen elborít;
- *nyilvántartott halgazdálkodási vízterület*: olyan halgazdálkodási vízterület, amelyet a halgazdálkodási hatóság nyilvántartásba vett, és amelyre halgazdálkodásra jogosult nyilvántartásba vehető vagy a halgazdálkodási hatóság a halgazdálkodási jog jogosultját már rögzítette;
- *telepítés*: a hal vagy más hasznos víziállat egyedének vagy állományának hasznosítási céllal történő kihelyezése halgazdálkodási vízterületre;
- *turista állami horgászjegy*: olyan, magyar és külföldi állampolgárok számára, meghatározott díj ellenében, meghatározott időszakra, meghatározott szabályok szerinti horgászatra feljogosító állami horgászjegy, amely a törvény hatálya alá tartozó vízterületeken lehetővé teszi a horgászatot;
- *vermelőhely*: a vizek azon mederrésze, általában mélyebb mederalakulata, amelyet a halak a téli, hideg vízhőmérsékletű időszakban csoportosan vagy tömegesen felkeresnek, és ahol viszonylagos nyugalmi állapotban töltik a téli időszakot;

1.2. Alapvető rendelkezések

Magyarország halgazdálkodási vízterületeinek halállománya nemzeti kincs, természeti érték és gazdasági erőforrás, amelyet a társadalomnak védenie és természetes megújulását elősegítenie kell, hasznosítását pedig a fenntarthatóság szempontjai szerint kell tervezni és megvalósítani.

A halgazdálkodás kifejezés a halgazdálkodási vízterületeken történő horgászati és halászati célú halgazdálkodási hasznosítást, valamint a haltermelési létesítményekben megvalósuló akvakultúra-gazdálkodást foglalja magába.

Haltermelés haltermelési létesítményben és nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen folytatható.

A halgazdálkodási vízterületek halgazdálkodási hasznosítása során a horgászat és a horgászturizmus fejlesztése elsőbbséget élvez más hasznosítási módokkal szemben.

Ha a törvény másként nem rendelkezik, a Magyarország halgazdálkodási vízterületein élő halállomány az állam tulajdonát képezi. A törvény alapján az állam tulajdonát képző halak és más hasznos víziállatok a jogoszerű kifogásukkal vagy elhullásukkal kerülnek a halgazdálkodásra jogosult tulajdonába.

A hal kifogására az adott halgazdálkodási vízterületen halgazdálkodásra jogosult vagy az általa feljogosított, halfogásra jogosító okmányokkal rendelkező személy (a továbbiakban: feljogosított személy) jogosult. A halfogáshoz szükséges okmányokkal rendelkező horgász is ilyen feljogosított személy. A feljogosított személy a jogoszerű kifogással és a fogási naplóban való rögzítéssel szerzi meg a hal tulajdonjogát.

A jogosulatlanul kifogott hal, valamint más hasznos víziállat a halgazdálkodásra jogosult tulajdonába kerül, ha a vízbe élve már nem helyezhető vissza.

1.3. A hal élöhelyének védelme

A halgazdálkodási vízterületen minden tevékenységet úgy kell végezni, hogy az a halállományok fennmaradását és természetes módon történő megújulását lehetővé tegye, illetve ne akadályozza.

A halállományok telelő és szaporodó helyeinek védelméről halgazdálkodási vízterületenként külön kell gondoskodni.

A halgazdálkodási hatóság a vízterületet – ha annak ökológiai szerepe indokolja – halgazdálkodási kíméleti területnek jelöli ki és halfogási tilalmat rendel el.

A halállományok telelő és szaporodó helyein, különösen halgazdálkodási kíméleti területen, a halgazdálkodási hatóság a halállomány védelme érdekében az egyéb vízhasználati módok hatósági korlátozását kezdeményezheti.

Ha a halállomány vagy élöhelyének védelme indokolja, a halgazdálkodási hatóság a halgazdálkodási vízterületen vagy annak meghatározott részén a következő élöhely- és állományvédelmi intézkedéseket rendeli el:

- a hal élöhelyén kialakult természeti egyensúly megbontására alkalmas szervezet, táplálékanyag, etetőanyag vízbe helyezésének korlátozása vagy tiltása,
- a halállományban észlelt elhullás esetén a haltetem eltávolítása, megsemmisítése,
- a gépi meghajtású vízi jármű használatának korlátozása vagy tiltása,
- erős vízszint-ingadozás miatt kialakult helyzetekben a halállomány, különösen a halivadék a kijelölt nyilvántartott halgazdálkodási vízterületre való visszajuttatása.
- kíméleti területek kijelölése,
- halállományt veszélyeztető gerinces állatfajok riasztására vagy gyérítésére való kötelezettség,
- ōshonos halállományt veszélyeztető tájidegen, invazív halfajok elleni védekezésre, ökológiai célú szelektív halászat elvégzésére vagy elvégeztetésére történő kötelezettség

A kíméleti területre érvényes tilalmak és korlátozások megismertetéséről a halgazdálkodásra jogosult köteles gondoskodni.

A halgazdálkodásra jogosult a területi jegyen vagy a területi jeggyel együtt átadott nyomtatott tájékoztatóban gondoskodik a kíméleti terület határai részletes leírásának, valamint a kíméleti területre vonatkozó halfogási tilalom időbeli hatállyának megismertetéséről.

1.4. A halak és a halállományok védelme

A természetvédelmi oltalom alatt álló hal, valamint más hasznos víziállat kifogása, illetve gyűjtése – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – tilos.

Halgazdálkodási vízterületről kifogott óshonos halak – az állománymentés és a mesterséges körülmények közötti szaporítási célból fogott halak halgazdálkodási hatóság engedélyével végzett telepítésének kivételével – másik halgazdálkodási vízterületre, illetve haltermelési létesítménybe nem telepíthetők.

Halgazdálkodási vízterületről kifogott nem óshonos halak másik halgazdálkodási vízterületre nem telepíthetők. Halgazdálkodási vízterületről kifogott nem óshonos halak haltermelési létesítménybe halhús termelési vagy takarmányozási célból – a halgazdálkodási hatóság engedélyével – helyezhetők ki.

Általános vagy fajlagos fogási tilalom alá tartozó vagy jogszabályban, illetve hatósági határozatban megjelölt mérettartományon kívüli hal vagy más hasznos víziállat fogása esetén a halat vagy más hasznos víziállatot a fogást követően haladéktalanul és kíméletesen vissza kell helyezni a vízbe. Ezt akkor is meg kell tenni, ha az egyed a megfogás során megsérült, elpusztult!

Fontos kiemelni, hogy az élelmezési célra alkalmas kifogott hal kizárolag élelmezési célra használható fel, tehát pl. állatok (kutya, macska, sertés) etetésére nem!

1.5. Halfogásra jogosító okmányok

A halgazdálkodási vízterületeken a **hal fogása** és a **halfogásra irányuló tevékenység**

- bemutatási célú, ökológiai célú és szelektív halászat esetén **halászati engedéllyel**,
- rekreációs célú halászat esetén **állami halászjeggyel, vagy**
- horgászat esetén **állami horgászjeggyel** vagy **turista állami horgászjeggyel**, a törvény és a Vhr. rendelkezéseinek betartásával folytatható.

A **nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen** halfogási tevékenység végzéséhez fogási napló, valamint, ha azt nem a halgazdálkodásra jogosult vagy a halászati engedéllyel rendelkező személy végzi, a **hulgazdálkodásra jogosult területi jegye is szükséges**.

Tekintettel arra, hogy e segédlet a horgászvizsgára való felkészülést szolgálja, a továbbiakban csak a horgászok számára releváns rendelkezéseket ismertetjük!

Az állami horgászjegy, valamint a turista állami horgászjegy nem ruházható át. Egy személynek – az adott típusból – egy naptári évben csak egy adható, kivéve ha azt elvesztették vagy megsemmisült.

A fogási naplót a halgazdálkodási hatóság díj ellenében adja ki.

Nemcsak a halak kifogása, hanem bármely más hasznos víziállat gyűjtése, kizárolag halfogásra jogosító okmányok birtokában lehetséges.

1.5.1. Állami horgászjegy

Állami horgászjegyet a NÉBIH, valamint az általa írásban forgalmazásra feljogosított szervezet adhat ki. Az állami horgászjegy kiadása a horgászok részére, jellemzően a horgász egyesületeken és a horgász szövetségeken keresztül történik meg. Az állami horgászjegy horgászatra jogosít, amelynek országos rendjét a törvény végrehajtására kiadott rendelet (Vhr.) határozza meg.

Állami horgászjegyet és horgász fogási naplót az a természetes személy válthat ki, aki rendelkezik állami horgászvizsgával vagy korábbi érvényes állami horgászjegyét bemutatja, horgászszerzeti tagságát igazolja.

Az állami horgászjegy díj ellenében váltható, és kiadásának napjától kezdve a következő év január 31. napjáig érvényes. A határidőn túl leadott, hibásan kitöltött vagy le nem adott fogási napló esetén is kiadható az állami horgászjegy, melynek díja a Hhvtv. szerinti díjmentességben nem részesülő személyek esetén a mindenkorai díj kétszerese, díjmentességben részesülő személyek esetén az állami horgászjegy díjának megfelelő összeg. Magyar állami horgászvizsgával nem rendelkező természetes személy más országban kiállított horgászati okirat vagy okmány bemutatásával jogosult az állami horgászjegy és a horgász fogási napló kiváltására.

Hároméves kortól az adott év december 31. napjáig a 15. életévét be nem töltött személy, azaz gyermekhorgász részére állami horgászjegy a fenti feltételek nélkül kiadható, azaz a gyermekhorgászok számára állami horgászjegy egyszerűen, bármilyen vizsgakötelezettség vagy horgász szerzeti tagság nélkül váltható.

A horgászvizsga letétele alól a halgazdálkodási hatóság felmentést ad azon értelmi fogyatékos, vak és gyengénlátó személy részére, akinek a törvényes képviselője az állapotát igazoló okmányokat benyújtja. A horgászvizsga letétele alól mentesített, halfogásra jogosító okmányokkal rendelkező értelmi fogyatékos személy kizárolag 18. életévét betöltött, állami horgászvizsgával rendelkező személy folyamatos jelenlétében, a Vhr.-ben meghatározott feltételek szerint horgászhat.

Az állami horgászjegy, valamint a turista állami horgászjegy díj ellenében váltható.

Mentesül az állami horgászjegy díjának megfizetése alól

- a 70. életévét betöltött személy,
- hároméves kortól az adott év december 31. napjáig a 15. életévét be nem töltött személy (gyermekhorgász),
- azon értelmi fogyatékos személy, akinek a törvényes képviselője az állapotát igazoló okmányokat benyújtja,
- az állapotát igazoló okmányokat benyújtó mozgásszervi vagy hallási fogyatékos, vak és gyengénlátó személy.

Állami horgászjeggyel rendelkező személy **legfeljebb kettő – egyenként legfeljebb három, darabonként legfeljebb háromágú, horoggal felszerelt – horgászkészséget, valamint egyidejűleg egy darab, 1 m²-nél nem nagyobb csalihalfogó emelőhálót használhat.**

A gyermekhorgász és az értelmi fogyatékos személy állami horgászjegy birtokában egy darab, egy – legfeljebb háromágú – horoggal felszerelt horgászkészséget használhat.

A gyermekhorgász kizárolag nagykorú személy felügyelete mellett horgászhat.

Az állami horgászjegy a hozzátartozó fogási naplóval 2200 Ft díj ellenében váltható, és kiadásának napjától kezdve a következő év január 31. napjáig érvényes.

Az állami horgászjegy megsemmisülését vagy elvesztését a jogosult, haladéktalanul köteles bejelenteni:

- az állami horgászjegyet kiállító halgazdálkodási hatóság megbízása alapján a horgászok és a horgász egyesületek országos érdekképviseletét és koordinációját ellátó, bírósági nyilvántartásba vett szervezet, mint az állami horgászjegy és a horgász fogási napló forgalmazásával megbízott azon forgalmazási pontján, ahol számára az okmány kiadásra került vagy
- ha a fenti pontban meghatározott helyen az állami horgászjegy forgalmazása megszűnt, a horgászok és a horgász egyesületek országos érdekképviseletét és koordinációját ellátó, bírósági nyilvántartásba vett szervezetnek.

A megsemmisült, illetve elveszett állami horgászjegyet vagy horgász fogási naplót a jogosult kérelmére az e törvény végrehajtására kiadott rendelet szerinti díj megfizetése ellenében pótolja az állami horgászjegy kiadására jogosult szervezet.

1.5.2. Turista állami horgászjegy

A turista állami horgászjeggyel rendelkező személy **egy – legfeljebb három, darabonként legfeljebb háromágú, horoggal felszerelt – horgászkészséget, valamint egyidejűleg egy darab, 1 m²-nél nem nagyobb csalihalfogó emelőhálót használhat.**

A turista állami horgászjegy a váltás időpontjától számítva a 90. nap végéig érvényes, mely nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen az érvényességi időtartamán belül szintén érvényes területi jeggyel jogosít horgászatra. Turista állami horgászjegy 2014. május 1-től igényelhető a NÉBIH által működtetett on-line rendszeren keresztül.

1.5.3. Területi jegy

A területi jegyet egy vagy több halgazdálkodásra jogosult adhat ki a feljogosított személy részére, így horgászati lehetőséget biztosíthat. Az így csak nyilvántartott halgazdálkodási vízterületre kiadható területi jegy kizárolag

- állami horgászjeggyel és fogási naplóval vagy
- turista állami horgászjeggyel és fogási naplóval együtt jogosít horgászatra.

A területi jegyen a halgazdálkodásra jogosultnak fel kell tüntetnie a halgazdálkodási tervében a hatóság által jóváhagyott korlátozásokat, amelyek betartása a feljogosított

személy számára kötelező. A területi jegy részletes tartalmi követelményeit a Vhr. határozza meg.

A területi jegyen lévő információkat a horgászati tevékenység megkezdése előtt mindenéppen ajánlott átutanulmányozni, tekintettel arra, hogy a halgazdálkodási vízterületre, amelyre a területi jegy érvényessége vonatkozik -, az országostól eltérő horgászati rend vonatkozhat. A horgászati tevékenység megkezdése előtt szükséges ellenőrizni a területi jegy érvényességének időtartamát, a halgazdálkodásra jogosult által megállapított, jogszabályuktól eltérő bármilyen fogási korlátozást, az egyes halfajok kifogható mérettartományától, illetve fajlagos tilalmi idejétől való eltéréseket, melyeket a megyeszékhely szerinti járási hivatal halgazdálkodási hatósága a halgazdálkodásra jogosult részére jóváhagyott a halgazdálkodási tervben. A kíméleti terület vagy területek határainak részletes leírását és időbeli hatályát a területi jegy vagy annak melléklete tartalmazza.

A területi jegynek a nyomon követhetőség érdekében sorszámozottak és tópéldányosnak kell lennie.

Ha a halászattal, horgászattal vagy hal fogásával összefüggésben közigazgatási, szabálysértési vagy büntetőeljárás indul egy horgással szemben, akkor az emiatt tőle a halászati őr intézkedése során elvett területi jegyet a halgazdálkodásra jogosult, az eljárás jogerős befejezéséig visszatarthatja, és azt az eljárás eredményétől függően visszaadja vagy visszavonja.

1.5.4. Fogási napló

A halgazdálkodási hatóság, illetve az általa feljogosított szervezet az állami horgászjeggyel, valamint a turista állami horgászjeggyel rendelkezők számára a jeggyel azonos sorszámú fogási naplót ad ki.

Az állami horgászjegyhez tartozó fogási naplót az engedélyes a tárgyévet követő év február 28. napjáig köteles leadni annak a szervezetnek, amelynél az állami horgászjegyét kiváltotta vagy a következő évi állami horgászjegyét kiváltani szándékozik.

A fogási napló tulajdonosa köteles úgy átadni a fogási naplóját, hogy éves fogási adatait nyilvántartott halgazdálkodási vízterületenként és halfajonként összesíti, valamint összegzi a horgászattal eltöltött napok számát.

A turista állami horgászjegyhez kiadott fogási naplót a turista állami horgászjegy érvényességének lejártát követő 30 napon belül kell megküldeni a NÉBIH-nek. A turista állami horgászjeggyel rendelkező személy e kötelezettségét az online értékesítési rendszeren keresztül is teljesítheti. Ha fogási napló leadási kötelezettségét nem teljesíti, akkor a következő évben nem válthat turista állami horgászjegyet.

A horgászat vagy a halászat megkezdésekor a horgász vagy a halász köteles megjelölni a fogási naplóban szereplő éves naptárban a horgászati vagy a halászati tevékenység

megkezdésének napját. Vízi járműből végzett horgászat esetén a vízi jármű indulása számít a horgászat megkezdésének.

Az engedélyes a kifogott és megtartani kívánt, darabszám-korlátozás alá eső halat horgászat esetén a horogtól való megszabadítás után, illetve rekreációs célú halászat esetén a halászeszközökből történő kivétel után azonnal köteles a fogási naplóba bejegyezni. A megtartani nem kívánt, a fogást követően haladéktalanul elengedett halat a fogási naplóba nem kell bejegyezni. A darabszám-korlátozással nem védett halfajok mennyiségét azok össztömegében kifejezve a horgászat vagy a rekreációs célú halászat befejezését követően, a vízpart elhagyása előtt köteles a fogási naplóba bejegyezni. A bejegyzést naponta akár többször is el kell elvégezni, ha a horgász vagy a rekreációs halász a nyilvántartott halgazdálkodási vízterületet napközben elhagyja, azaz ismét el kell végezni, ha ugyanazon a napon horgászva vagy halászva ismét darabszám-korlátozással nem védett halfajokat fog ki.

1.6. Horgászvizsga

Állami horgászvizsgát a megyeszékhely szerinti járási hivatal halgazdálkodási hatóságánál, valamint az általa írásban horgászvizsgáztatásra feljogosított szerveztnél, a meghirdetett vizsganapon lehet tenni. A megyeszékhely szerinti járási hivatal halgazdálkodási hatósága köteles legalább kéthavonta egy állami horgászvizsga megtartásáról gondoskodni.

A sikeres állami horgászvizsgát követően a megyeszékhely szerinti járási hivatal halgazdálkodási hatósága az állami horgászvizsga bizonyítványt állít ki, amelyet a vizsgáztató ad át a vizsgázónak.

Elvesztett vagy megsemmisült állami horgászvizsga bizonyítvány pótlására állami horgászvizsga bizonyítványt a megyeszékhely szerinti járási hivatal halgazdálkodási hatóság jól olvasható másolat bemutatása vagy az érintett nevére szóló állami horgászjegy bemutatása esetén megismételt vizsga nélkül is kiállíthat.

1.7. A horgászat rendje

A halfogási tevékenységet végző személy köteles magánál tartani

- a nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen folytatott horgászat esetén az állami horgászjegyet a hozzátartozó fogási naplóval, vagy a turista állami horgászjegyet a hozzátartozó fogási naplóval, valamint a halgazdálkodásra jogosult által kiadott területi jegyet;
- a nem nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen az állami horgászjegyet a hozzátartozó fogási naplóval, vagy a turista állami horgászjegyet a hozzátartozó fogási naplóval.

A horgász az állami horgászjegyet, a turista állami horgászjegyet, a területi jegyet, valamint a horgász fogási naplót a halgazdálkodási hatóság, a halgazdálkodásra jogosult, a halászati őr, a mezőőr, a természetvédelmi őr, a társadalmi halőr és a rendvédelmi hatóság ellenőrzésre felhatalmazott képviselőjének felhívására köteles bemutatni és átadni.

A halfogásra jogosító okmányokat a halfogásra irányuló tevékenység végzése közben a jogosult köteles magánál tartani, amelyek csak a személyazonosság igazolására szolgáló arcképes igazolvány birtokában jogosítják az okmányok birtokosát a halfogásra.

Halgazdálkodási vízterületen az érvényes állami horgászjegy birtoklása nélkül történő halfogás, az arra irányuló vagy arra alkalmas tevékenység jogosulatlan horgászatnak minősül.

Nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen a halgazdálkodásra jogosult által kiadott, érvényes és horgászatra jogosító területi jegy birtoklása nélkül történő halfogás vagy az arra irányuló tevékenység jogosulatlan horgászatnak minősül.

- A horgászat gyakorlása során be kell tartani a horgászat rendeletben meghatározott általános rendje szerint az őshonos halfajokra vonatkozóan az egyes halfajok kifogását tiltó naptári időszakra (fajlagos tilalmi idő),
- a halfajonként a kifogható mérettartományra (méretkorlátozás),
- a halfajonként naponta és évente kifogható összes mennyiségre (halászati és horgászati mennyiségi korlátozás) meghatározott rendelkezéseket.

A halgazdálkodásra jogosult a fent meghatározottaktól eltérő korlátozásokat is meghatározhat a hasznosításában lévő halgazdálkodási vízterületre vonatkozóan, amennyiben ezeket a halgazdálkodási terv részeként a halgazdálkodási hatóság jóváhagyta. E korlátozásokat a területi jegyen fel kell tüntetni.

1.8. Tiltott eszközök és módok

Tilos a hal fogásához minden olyan fogási eszköz, illetve fogási mód alkalmazása, amely a halállományt vagy annak élőhelyét károsíthatja, veszélyeztetheti.

Halgazdálkodási vízterületen az adott élőhelyen előforduló halfajok fajlagos tilalmi idejével egyező naptári időszakban tilos minden olyan halászeszköz alkalmazása, amelynél nem biztosítható a fajlagos tilalommal érintett egyedek kíméletes visszaengedése.

Halgazdálkodási vízterületen tilos olyan halfogó eszköz vagy készülék, továbbá olyan fogási mód alkalmazása, amely az aktuális vízállás esetén a vízfolyás, az állóvíz, valamint ezek időszakos kapcsolódásaiban létrejövő halátjárók mederszelvényének felénél többet hossz- vagy keresztirányban elzár.

A fent említetteken kívül halgazdálkodási vízterületen tiltott halfogási eszközöknek és módnak minősül

- a hal fogásához olyan eszköz használata, valamint halgazdálkodási vízterületen vagy annak partján történő birtoklása, amelynek működése az elektromos áram halakra kifejtett élettani hatásán alapul,
- mérgező vagy kábító hatású anyag alkalmazása,

- robbanóanyag alkalmazása,
- szúrószerszám alkalmazása,
- bűvárszigony vagy más, halfogásra alkalmas bűváreszköz használata,
- gereblyézés alkalmazása,
- hurokvető halászati módszer alkalmazása; sorhoroggal, csapóhoroggal történő halfogási módszer alkalmazása,
- a nyakzó háló alkalmazása,
- a fenti tevékenységek alkalmazásának megkísérlese.

Egyenáramú elektromos halászeszköz alkalmazását a miniszter engedélyezheti. Az engedély kizárálag elektromos halászgépkezelő képesítéssel rendelkező személynek adható meg.

A nyakzó háló nem minősül tiltott halfogási eszköznek és módnak, ha a halgazdálkodási hatóság állományfelmérés, ökológiai vagy szelektáló halászat elvégzésére az eszköz használatával engedélyt adott.

1.9. Tilalmi idők és korlátozások

A miniszternek felhatalmazása van arra, hogy külön rendeletben szabályozza az őshonos halak kifogható mérettartományát, a természetvédelmi oltalom alatt álló halak fogásának tilalmát, illetve a fogási tilalmi időket és darabszám-korlátozásokat is.

A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségen természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló miniszteri rendeletben szereplő halfajok, körszájúak és más hasznos víziállatok nem foghatóak. E szabály megsértése esetén a horgászra a természetvédelmi jogszabályokból következő szankciók vethetők ki.

Ezért a horgásznak feltétlenül tudnia kell, hogy Magyarországon természetvédelmi oltalom alatt állnak

- körszájúak, azaz a hazai ingolák mindhárom faja
- a halak közül
  - őshonos tokfajok (viza, sőregtok, vágótok, simatok)
  - a leánykoncér, a nyúldomolykó, a Petényi-márna, egy sor apró termetű halfaj: a lápi póc, a fürge cselle, a kurta baing, a sujtásos küsz, a szivárványos ökle, a küllők és a csíkok összes faja (4-4 faj),
  - több kistermetű ragadozó hal: a kölönték minden faja, a selymes és széles durbincs, a bucók minden faja,
  - és végül néhány olyan faj, mely a hazai vizekből csak egészen ritkán kerül elő: a dunai nagyhering, a gyöngyös koncér, a vaskos csabák, a pénzes pér, a dunai galóca

Vannak természetvédelmi oltalom alatt nem álló, de nem fogható halfajok is, ezek a következők: a kecsege, a széles kárász és a vágódurbincs.

(Érdemes megjegyezni, hogy az öt hazai őshonos tokfajunkból négy védett és az ötödik sem fogható, míg a három durbincsfajunknál is hasonló a helyzet, itt két faj védett, míg a harmadik sem fogható!)

Azonban mielőtt a leendő horgász megijedne, hogy miként határozhatóak meg e halfajok, ebben segítséget nyújtunk a következő fejezetben.

Amennyiben a horgász szeretne egyéb víziállatot gyűjteni, akkor azt is tudnia kell, hogy számos víziállat, pl. több szitakötő-, kérész-, álkérész- és tegzesfaj, valamint az orvosi piócák minden faja és a hazai őshonos tízlábú rákok, azaz a folyami, a kecske- és a kövirák is védelem alatt állnak, ezért más hasznos víziállat gyűjtésébe csak az kezdjen, ha rendelkezik a szükséges engedélyekkel és biztosan felismeri a gyűjteni kívánt fajokat.

Valamennyi horgásznak illik tudnia, hogy hazánk valamennyi kétéltű- és hüllőfaja, csak úgy mint néhány vadászható madárfaj kivételével az összes madár, valamint az emlősök döntő hányada is természetvédelmi oltalom alatt áll! Védett természeti értékeink megőrzése pedig közös felelősséggünk.

A széles kárász, a kecsege és a vágó durbincs fogási tilalma alól a kormányhivatal földművelésügyi igazgatósága a halgazdálkodásra jogosult kérelmére speciális esetekben időszakos felmentést adhat. (*Felmentés március 1. és május 31. közötti időszakra nem adható, kecsege esetében legalább 50 cm-es, széles kárász esetében legalább 20 cm-es példányokra adható, továbbá úgy adható, hogy a fenti halfajokra is érvényesek a napi darabszám-korlátozással védett őshonos halfajokra vonatkozó előírások*).

Érthető okokból szükség van úgynevezett tilalmi idők megállapítására is, amikor – az egyébként fogható halfajok – fogása a szaporodási időszak miatt tilos.

Halfaj	Fajlagos tilalmi időszak
csuka	02. 01 – 03. 31.
balin	03. 01 – 04. 30.
sügér	03. 01 – 04. 30.
fogassüllő	03. 01 – 04. 30.
kősüllő	03. 01 – 06. 30.
garda	04. 15 – 05. 31.
domolykó	04. 15 – 05. 31.
jászkeszeg	04. 15 – 05. 31.
szilvaorrú keszeg	04. 15 – 05. 31.
paduc	04. 15 – 05. 31.
márna	04. 15 – 05. 31.
ponty	05. 02. – 05. 31.
compó	05. 02 – 06. 15.
harcsa	05. 02 – 06. 15.
sebes pisztráng	10. 01 – 03. 31.

A megállapított fajlagos tilalmi idők az első nap nulla órakor kezdődnek és az utolsó nap huszonnegyedik órájában végződnek. Ha az első nap szombatra vagy pihenőnapra esik, a tilalom az azt követő munkanapon lép érvénybe. Ha a tilalmi idő utolsó napja esik szombatra vagy pihenőnapra, a tilalom a közvetlenül megelőző munkanapon végződik.

Léteznek azonban olyan egyedi, speciális esetek, amikor a kapcsolódó jogszabályokban lefektetett tilalmi időpontuktól el lehet térti, vagy éppen azok alól felmentést lehet adni.

Ugyanis a halgazdálkodási hatóság hivatalból vagy a halgazdálkodásra jogosult kérelmére a jogszabályban meghatározott tilalmi időt megrövidítheti, az alól, illetve a méret- vagy mennyiségi korlátozás alól a halgazdálkodási vízterületre vagy annak egy részére és meghatározott időtartamra felmentést engedélyezhet. Természetesen ennek fordítottjára is van lehetőség, azaz további tilalmi idő, méret- és darabszám-korlátozás bevezetésére, tilalmi idő meghosszabbítására.

A Magyarországon méretkorlátozással védeett halfajok kifogható mérettartománya

Halfaj	Kifogható halak mérettartománya
csuka	legalább 40 cm
balin	legalább 40 cm
sügér	minden
fogassüllő	legalább 30 cm
kőküllő	legalább 25 cm
garda	legalább 20 cm
domolykó	legalább 25 cm
jászkeszeg	legalább 20 cm
szilvaorrú keszeg	legalább 20 cm
paduc	legalább 20 cm
márna	legalább 40 cm
ponty	legalább 30 cm
compó	legalább 25 cm
harcsa	legalább 60 cm, fajlagos tilalmi időszakban legalább 100 cm
sebes pisztráng	legalább 22 cm
menyhal	legalább 25 cm

Valamely fogási tilalom alá eső faj véletlenül megfogott egyedét vagy a méret- és mennyiségi korlátozások miatt nem kifogható halat – a horogtól óvatosan és gyorsan megszabadítva, vagy ha ez sérülésemtesen nem lehetséges, akkor a zsinort a szájnyílás előtt elvágva – haladéktalanul vissza kell helyezni élőhelyére, akkor is, ha sérült, beteg vagy elpusztult.

A tilalmi időn és a méretkorlátozáson kívül a Vhr. szabályozza azt is, hogy a méretkorlátozással védeett halfajok közül melyek esetében lehet meghatározott számú egyedet kifogni. Ezt darabszám-korlátozásnak nevezzük.

Állami horgászjeggyel rendelkező személy nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen a napi darabszám-korlátozás alá tartozó őshonos halfajokból naponta fajonként 3 darabot, összesen legfeljebb 5 darabot foghat ki. A kifogott halat a korábban kifogottal kicserélni tilos.

A Vhr. alapján napi darabszám-korlátozás alá tartozó halfajok a következők: a csuka, a balin, a fogassüllő, a kősüllő, a márna, a ponty, a compó, a harcsa, a sebes pisztráng és a menyhal, valamint amennyiben fogásukat külön engedélyezte a hatóság, a kecsege és a széles kárász.

Állami horgászjeggyel rendelkező személy nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen a napi darabszám-korlátozással nem érintett őshonos halfajokból naponta összesen 10 kg-ot foghat ki.

A 15. életévét be nem töltött és az értelmi fogyatékos horgász a napi darabszám-korlátozás alá tartozó halfajokból naponta összesen 1 darabot, a napi darabszám-korlátozás alá nem eső őshonos halfajokból naponta összesen 5 kg-ot foghat ki.

Ha a horgász vagy a rekreációs halász olyan őshonos, napi darabszám-korlátozással nem érintett halat fog, amellyel a súlyhatárt átlépi, a halat megtarthatja, de aznap további napi darabszám-korlátoással nem érintett őshonos halat nem foghat ki.

Tilos a megfogott halak kínzása. A megfogott és kifogott halakkal úgy kell bánni, hogy az azok számára okozott fizikai sérülés ne haladja meg a horgászmódszerből adódó szükséges minimumt. A megtartani nem kívánt halat – horgászverseny kivételével – azonnal vissza kell helyezni a vízbe. A kifogott halakat azok elpusztításáig maradandó sérülést nem okozó módon élve kell tartani, vagy azonnal le kell ölni. Horogra kívülről akadt halat megtartani tilos.

A szabályosan kifogott és elvinni kívánt halat a vízpartról elszállítani az után szabad, hogy a horgász azt gyorsan és kíméletesen leöli. A 30 cm-nél kisebb testhosszúságú hal elszállítható élve is, azonban kizárolag olyan tárolóedényben, amely biztosítja a számára a szükséges oxigéntartalmú vizet és minimalizálja az állatot érő stressz hatásokat.

Az őshonos halállomány védelme érdekében idegenhonos halakat a vízbe engedni (bárhonnan származó halat vízbe ereszteni) és az inváziós idegenhonos halakat visszaengedni tilos. Idegenhonos hallal csalizni kizárolag azon a halgazdálkodási vízterületen szabad, ahol ez a nem őshonos hal kifogásra került. (E fajokról a következő fejezetben még lesz szó.)

November 1. és március 15. közötti időszakban a vermelő halállományok védelme érdekében szonár (halradar) használata a halfogási tevékenységhez tilos.

Egy horgásznak minden körülmény között példát kell mutatnia magatartásával a környezetvédelem terén is, ezért is tilos a szemetelés, vízi és vízparti növényzet csonkitása, kiirtása, a partvédelmet szolgáló építmények megbontása, károsítása.

1.10. A horgászrendi szabályozások szerepe

A nyilvántartott halgazdálkodási vízterület halgazdálkodási jogát hasznosító személyeknek, szervezeteknek lehetőségük van helyi horgászrendet megalkotni, amelyeket a mindenkor jogszabályokkal összhangban kell kialakítani. A helyi horgászrend a Hhvtv.-ben és a Vhr.-ben foglalt szabályozásoknál enyhébbet – hatósági jóváhagyás nélkül – nem állapíthat meg (pl. a ponty kifogható legkisebb méretét nem határozhatja meg 20 centiméterben). Azonban a környezet megóvása, a céltudatos, természetközpontú nevelés érdekében célzottan megállapíthatóak olyan, az adott vízterületre érvényes szabályok, melyek betartatása a horgászszervezet feladata. A lehetséges szankciók közül kiemelhető a helyi horgászrendet megsértő személy tagságának megszüntetése, felfüggessztése vagy a területi jegyének vissza, illetve határozott időre történő bevonása.

Fontos megjegyezni, hogy a hatósági döntés formájában nem jóváhagyott szabályozások megsértésének szankcionálására a halgazdálkodási hatóságnak nincs lehetősége, ezért a helyi horgászrend ilyen jellegű megsértése esetén feljelentéssel nem kell élni a halgazdálkodási hatóság felé.

2. MAGYARORSZÁGON ÉLŐ HALFAJOK MEGHATÁROZÁSA, FŐBB BIOLÓGIAI JELLEMZŐI

Ebben a fejezetben Magyarország halfajainak rövid ismertetésére kerül sor.

2.1. Őshonos, fogható halfajok

2.1.1. Angolna

Méretét tekintve kivételes esetben egyméteresnél nagyobbra is nőhet, de a kifejlettek egyedek átlagosan a 60–80 centiméteresek.

Jellemzően a tejesek a kisebbek, és még ezek közül is egyes példányok egészen kicsik maradnak,

hosszú évek alatt is csak 25-30 cm-es méretet érnek el. Táplálkozását tekintve ragadozóhal, fenéklakó mivolta miatt elsősorban a víz mélyén előforduló kisebb állatokkal táplálkozik. Feje enyhén lapított, a száj felé elkeskenyedően kúpos, és mint minden halnál, az angolnánál is nyak nélkül kapcsolódik az állat törzséhez. A fejtől egyenletesen kiszélesedő, hengeres, kígyószerű törzs átmenet nélkül kapcsolódik a farokrészhez. Különálló páratlan úszói nincsenek, a hát-, a farok- és a farokalatti úszó egységes úszószegélyé olvadt össze. Az egyetlen páros számú úszó a mellúszó, amely a legutolsó kopoltyúfedő lemez tövénél kezdődik. Alig észrevehető pikkelyei igen aprók, bőre erősen nyálkás, síkos. Színe eleinte zöldesszürke, később barnás, végül az ivarérett, vándorlásra kész példányok ezüstös színűvé válnak. Az angolna kizárolag az Atlanti-óceán nyugati részén található Sargasso-tengerben szaporodik, a lárvák az áramlatok segítségével két év alatt érkeznek meg Európa partjaihoz, és egy újabb év műlva kezdkik meg útjukat a folyókon fölfelé. A hazai angolnaállomány szinte teljes egészében az európai folyótorkolatokból származó angolnák betelepítésével jött létre. Igen hosszú életű halfaj, akár 100 évig is élhet.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.2. Bodorka

Hazánk minden vizében megtalálható.

Rendkívül jól alkalmazkodó kistermetű halfaj, kifejlett példányai legtöbbször 10-18 cm-esek. Oldalról lapított testű, nem túl

magas hátú hal, melynek szája

csúcsba nyíló, középállású. A has- és hátúszók első sugarai a hal hossztengelyére merőlegesen egy vonalba esnek, míg a nagyon hasonló vörösszárnyú keszeg a hátúszójának első sugara nem esik egybe a hasúszó alapvonalával.

A hasvonal, a has- és a farokalatti úszók között hengeres, él nincs rajta. Szemgyűrűje halvány narancssárgától az élénk narancsvörösig változik, a háta zöldesszürke, a hasa fehéres, a páros úszók enyhén vörhenyesek, a páratlanok szürkés-vörösek. Oldalvonalan 40-46 pikkely számlálható. Rovarlárvákat, apró csigákat, planktonrákokat, hínárhajtásokat fogyaszt. Április elején, 10-12 °C-os vízhőmérsékleten csoportosan ívik.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.3. Vörösszárnyú keszeg

Gyakori halunk, elsősorban a csendes, nyugodt, hínárral benőtt, holtmedrek, kisebb-nagyobb tavak, keskeny csatornák a kedvelt élőhelyei. Növényi tápláléktól az apróbb rovarokon keresztül a lárváig minden elfogyaszt.

Oldalról lapított,

viszonylag magas testű hal. Hát- és hasvonalra erősen ívelt. Háta feketés-zöld, oldala a kifejlett példányoknál aranysárga. Szemgyűrűje aranysárga, esetleg narancsvörös. Úszói élénkpirosak. Pikkelyei erősek, számuk az oldalvonalon 38-42. A bodorkával ellentétben hátúszója a hasúszó alapjánál hátrébb kezdődik, emellett a hasúszók és a farokalatti úszó közötti hasvonal

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

éles. Szája felső állású. Áprilistól júniusig, 15-18 °C-os vízben szaporodik, az ikrákat vízinövényekre rakja.

2.1.4. Domolykó

A domolykó igazi folyóvízi hal, melyről a jellegzetes hengeres teste is árulkodik.

Testhossza elérheti az 50 cm-t is, tömege a 6-8 kg-ot is nyomhat. Vizeinkben a 3 kg-nál nagyobb példányok ritkának számítanak.

Feje viszonylag nagy, a homlokrész széles, az orr tompán lekerekített. Csúcsba nyíló szája nagy, a szájszöglet eléri a szem elejének vonalát.

A farokalatti úszó szegélye domború vagy egyenes, de sohasem homorú, ami a nyúldomolykóhoz hasonlítva a legfeltűnőbb megkülönböztető bélyeg.

Háta feketés vagy barnászöld. A hasúszók és a farokalatti úszó az idősebb példányokon vörösek, a többi úszó sötétszürke. A fiatal példányoknál minden úszó szürkés színű. Táplálékát algacsoportok, növényi részek, apró rákok, férgek, csigák, vízre hulló rovarok és szerves anyagok, alkalmanként halivadék és ikra teszi ki. Május-júniusban ívik, ikráit a folyóvizek kavicsos mederszakaszaira rakja le.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.5. Jászkeszeg

A folyók jellemző, mérsékelten magas hátú, oldalról lapított testű keszegféléje. A kifejlett példányok testhossza átlagosan 30-50 centiméter. Az idősebb egyedek mell-, a has- és a farokalatti úszói vörösek, hát- és farokúszói pedig barnásak. Feje és

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

szeme közepes nagyságú, szemgyűrűje nem színes. Szája csúcsba nyíló, szájszöglete nem éri el a szem elejének vonalát. Pikkelyei aprók, számuk az oldalvonal mentén 55-60.

Rajhal, nyáron gyakran tartózkodik a felszín közelében is, télen a mederfenékre húzódik. A fiatal példányok állati és növényi planktonnal táplálkoznak, míg a felnőttek férgeket, apró rákokat, rovarlárvákat és kisebb puhatestűeket esznek, a nagy példányok alkalmanként halivadékot is fogyasztanak. Április és június között ívik a sekély szélvizekben. Ikráját kavicsra vagy vízinövényekre rakja.

2.1.6. Balin

A balin valamennyi nagyobb folyó-, illetve állóvízünkben megtalálható, a pontyfélék családjába tartozik, fogá nincs, mégis ragadozóhal. Testhossza a 70-80 cm-t is elérheti. Félénk felső állású szája nagy, szájszöglete a szem alá nyúlik. Alsó állkapcsának csúcsa

kissé felfelé hajló, enyhén kampós. Teste megnyúlt, mérsékelten magas, oldalról lapított. Színe, hátoldalon grafitszürke, oldalán ezüstösen csillagó, hasa fehér. Pikkelyei aprók, számuk az oldalvonalon 65-75. Úszói erőteljesek, nagyok, az alsó úszók a fiataloknál rózsaszínesek, az idősebbeknél vörhenyesek. Szeme nagy, szemgyűrűje citromsárga. A hátúszója nagy első sugara hosszú és kemény.

Eleinte állati planktonnal, majd főleg vízre pottyanó rovarokkal táplálkozik, később halivadékok szerepelnek étlapján, csak kifejletten tér át a ragadozó életmódra. Gyakran kerül szem elé, mert nem lesből támad, hanem áldozatát kitartónan üzi, melynek szemtanúi is lehetünk, ahogyan a sekély vízben hajtja a fő táplálékát adó küszrajokat. Márciusban kezdi az ívást, az ikrákat főleg kavicsos aljzatra rakja.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.7. Szélhajtó küsz

Jellemzően a szabad vízfelületű állóvizekben, és a nem túl nagy sodrású folyóvizekben találkozhatunk vele. A küsz az egyik leggyakoribb apró termetű halunk, fontos szerepet játszik a ragadozóhalak táplálkozásában. A balin mellett kedvelt tápláléka a süllőnek, kőküllőnek és a sügérnek is. Közismert neve a sneci.

Megnyúlt, oldalról erősen lapított testű hal. Szája kicsi és felső állású, hasítéka ferdén fölfelé irányul. Orra hegyesedő, szeme nagy. Testhossza általában 10-15, maximum 20 cm, pikkelyei ezüstösek, könnyen leválók. Legjobban a balinivadék hasonlít hozzá, de annak a szája a szeme alá ér.

Csapatosan járva a felszín közelében keresi táplálékát, amelyet pl. vízre hulló rovarok, növényi részek és szerves törmelék alkot. Szaporodása elhúzódhat, áprilistól akár júliusig is eltarthat. Ikráit a homokos és sóderes mederfenékre, illetve vízinövényekre rakja.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.8. Karikakeszeg

Kitűnő alkalmazkodóképességét mutatja, hogy a patakuktól kezdve a nagy folyóig szinte minden víztérben megtalálja életfeltételeit, de jellemzően a folyók középső és alsó szakaszának a hala.

A dévérkeszeg mellett a másik

leggyakrabban előforduló keszegfajunk. Teste oldalról lapított. Feje kicsi, orra rövid és tompán lekerekített. Kicsi szája csúcsba nyíló vagy félíg alsó állású. Szemei a fejéhez képes nagyok. A mell- és a hasúszók rövidek, tövük gyakran vörhenyes. A mellúszó nem éri el a hasúszók kezdetének vonalát. A háta sötétbarna, esetleg kékes színezetű, az oldalak szürkésen ezüstös csillogásúak, a hasa ezüstös vörhenyes.

Leginkább a dévérkeszeggel téveszthető össze, de amíg a karikakeszeg oldalvonala fölött csak 8–10 pikkelysor húzódik, a dévérkeszegnél 11–13.

A pikkelyek mérete az oldalvonaltól a hát íve felé haladva alig csökken. Elsősorban apró méretű állatokkal (rovarok, lárvák) táplálkozik, de előszeretettel fogyaszt különféle növényi

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

eredetű táplálékot is. Áprilisban kezdődő ívása egészen júniusig elhúzódhat, ikráit sekély vízben növényekre rakja.

2.1.9. Dévrkeszeg

Gyakori és legnagyobbra megnövő keszegfajunk, akár az 5 kg-os tömeget is elérheti. A nagyobb folyók lassú, síkvidéki szakaszának jellemző hala, azonban a tavak egy részében is komoly állománnal van jelen. A nagyobb vizeket kedveli, a kisebb álló- és folyóvizekből hiányzik. Oldalról lapított, magas testű hal, a hát vonala gyengébben, a hasé erősen ívelt. A hátvonallal ívében a nyakszirtnél egy jellegzetes törés figyelhető meg. A feje kicsi, orra legömbölyített, szeme közepes nagyságú. A száj félén alsó állású. Hátúszója magas, rövid, a farokalatti úszó hosszú. A hosszú farokúszó mélyen kivágott, alsó lebenye valamivel hosszabb a felsőnél. A fiatal egyedek úszói áttetszők, színtelenek, a kifejlett példányoknál palaszürkék.

Az oldalvonallal és a hátúszó közötti hosszanti pikkelysorok száma 11-13, míg a karikakeszeg oldalvonala fölött csak 8-10 pikkelysor húzódik. A pikkelyek mérete az oldalvonaltól a hát íve felé haladva jelentősen csökken, a fölső sorokban már csak feleakkorák, mint az oldalvonallal közelében. Eleinte algákkal, majd zooplankton szervezetekkel táplálkoznak. A kifejlett egyedek szúnyoglárvákat, kagylókat, csigákat és csővájósérgeket fogyasztanak. Ívása több szakaszban április végétől júniusig tart, az ikrákat növényzetre, ennek híján kövekre, kavicsos aljzatra rakja.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.10. Laposkeszeg

A nagyobb folyók jellemző keszegfaja, de az állandó vízáramlás nélküli állóvizekben is előfordul. A kifejlett egyedek jellemző testhossza 20-30 centiméter, de a 45 centimétert is elérheti. A dévrkeszegnél kevésbé magas hátú, de rendkívül lapított testű hal. Feje kicsi, orra rövid és hegyes. Kis szája félén alsó állású, pikkelyei aprók. Farokalatti úszója feltűnően hosszú.

Farokúszója mélyen bemetszett, alsó lebenye kissé hosszabb a felsőnél. Elsősorban planktonnal táplálkozik, és a vízre hulló rovarok mellett sok szerves törmeléket is fogyaszt, fenéklakó állatot viszont csak keveset, ennek megfelelően főként vízközt és a felszín közelében mozog. Április és május között ívik, az ikrákat legszívesebben az előtöltött szárazföldi növényzetre rakja.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.11. Bagolykeszeg

A folyók áramláskedvelő keszegfaja, ennek megfelelően inkább csak az erősebb sodrású szakaszokon fordul elő. A tavak és víztározók közül azokban él, amelyekben áramlások is vannak. Nyúlánk, de idősebb korban magas hátú, oldalról lapított testű hal. A hátúszó kezdete jóval hátrébb esik, mint a hasúszó elhelyezkedése. Feje kicsi, orra rövid és nagy ívben lekerekített, a szeme nagy „bagolyszem”. Kicsi, félén alsó állású szája van. Hosszú farokkalatti úszója miatt hasonlít hozzá a laposkeszeg, de annak az orra hegyes, a szája fölső állású. Alakra és szájállásra nézve hasonlít hozzá a dévrkeszeg, de annak farokkalatti úszója rövidebb. Jól fejlett példányai is csak maximum 30 cm hosszt érnek el.

Mélyen bemetszett farokúszóján az alsó lebeny kissé hosszabb a felsőnél. Pikkelyei közepes nagyságúak, úszói sárgásszürkék. Elsősorban fenéklakó gerinctelen állatokat, valamint szerves törmeléket és növényi eredetű táplálékot fogyaszt. Szaporodása május-tól júniusig tart a folyók sodrottabb szakaszain, illetve a tavak áramlásos részein. A lerakott ikra a homokos-kavicsos aljzathoz tapad.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.12. Szilvaorrú keszeg

Eredetileg félsós tengeröblökben élő és onnan szaporáshoz a folyókba fölvándorló faj volt, de idővel állandóan édesvízben maradó populációi is kialakultak – a hazai állományok is ilyenek.

Áramláskedvelő faj, így előfordulása

nagyobb folyóvizeinkben – a Dunában, a Tiszaiban, a Drávában – tipikus. A kifejlett egyedek általában 20-30 cm-esek, de a nagyobb példányok a 40 cm feletti méretet is elérhetik. Nyúlánk, oldalról lapított, mérsékelten magas hátú hal. Közepes nagyságú fejéhez mérten hosszú, a szem átmérőjénél nagyobb orra a fölső állkapocs elé nyúlik.

Nevét az orra színéről kapta, mely kékes színezetű és kissé gömbölyded. Szája alsó állású, alulról nézve U alakú, ajkai lekerekítettek, nem éles szélük. Farokalatti úszójában 18-22 elágazó sugár számlálható. Táplálékát rovarlárvák, férgek, egyéb puhatestűek teszik ki, melyeket főleg a vízfenékről gyűjt, mivel többnyire az aljzat közelében tartózkodik. Május-júniusban ívik, az ikrákat a folyók sekély, kavicsos medrében rakja le.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.13. Garda

Egykor vándorló halfaj volt hal, amely a tengerbe torkolló folyók édesvizében szaporodik. A tengertől távolra kerülő populációk azonban felhagyottak a vándorlással, alkalmazkodtak az édesvízi életmódhoz.

A hazai állomány főként nagy folyóinkban, illetve nagyobb tavainkban él. Testhossza 25-35 centiméter, maximum 60 centiméter. Teste megnyúlt, oldalról erősen lapított. Hasvonala domborúan ívelt, háta viszont majdnem egyenes. Feje aránylag kicsi, orra rövid és hegyes, a szeme nagy. Szája felső állású,

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

szájrése meredeken felfelé irányul. Pikkelyei nagyon aprók, számuk a hullámos oldalvonalon 90-115 darab közé tehető. Mellúszói feltűnően nagyok, túlérnek a hasúszók tövén. Rajhal, amely napközben a fenék közelében tartózkodik, éjszaka a felszíre emelkedik. Tápláléka planktonrákok, rovarlárvák, rovarok és apró halak. Május-júliusban ívik a vizek mérsékelt áramlású mélyebb részein. Egyetlen őshonos halfajunk, amelyik lebegő ikrával szaporodik.

2.1.14. Paduc

Kifejezetten

folyóvízi hal, a gyorsan áramló, oxigénben dús vizet kedveli. Folyóink egyik tipikus keszegfaja. Nagyobb példányai 25-35 cm-esek, kivételesen 40 centi fölöttiek is lehetnek. Teste

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

megnyúlt, oldalról lapított, áramvonalas,

a folyó sodrásához teljes mértékben idomult. Feje aránylag kicsi, hosszú orra a száj elő nyúlik. Alsó állású szája alulról nézve csupán enyhén ívelt, majdnem egyenes vonalú. Alsó ajka a rajta képződő szarubevonattól kemény és éles. A farokúszó mélyen bemetszett, mellúszói viszonylag nagyok. Farokalatti úszójában általában 10-12 elágazó sugár van (tehát jóval kevesebb, mint a szilvaorrú keszgnél). Teste a háti részen feketészöld, az oldalain ezüstösen csillogó, amit a szürkés-vöröses farokúszó és a vöröses színű úszók díszítenek. Színei ívási időben különösen élénkké válnak. Táplálékát elsősorban a mederfelszínen kialakuló élőbevonat alkotja, amely főleg fonalas algákból áll. Sekélyebb részeken oldalra fordulva, vésőszerűen éles, szarubevonatos ajkával szedegeti a kövekre élőbevonatot. Április-májusban ívik a folyók erősebb áramlású szakaszain, ikráit kavicsos aljzatra rakja.

2.1.15. Compó

A gazdag vízi növényzettel rendelkező sekély állóvizek tipikus faja, folyók mentén a holtmedrekben, az áradások után kialakuló mellékvizekben fordul elő. Kifejlett példányainak hossza 20-30 cm, de 40 cm feletti méretet is elérhet. A pontyfélék családjába tartozik, testalkata zömök, oldalról enyhén lapított.

Olyan külső bélyegekkel rendelkezik, amely alapján egyértelműen elkülöníthető más halfajuktól.

Feje aránylag nagy, szeme kicsi. Úszói lekerekítettek. Apró pikkelyekkel fedett testét rendkívül vastag nyálkaréteg borítja. Színében a zöldes árnyalatok dominálnak, de fekete, sárga és piros színváltozata is előfordul. Szája csúcsba nyílő, szájszegletében egy-egy bajusz található.

Főként iszapból kitúrt apró állatokkal táplálkozik, de étrendjét növényi részek és magvak is színesítik. Szaporodása májustól júniusig elhúzódhat, ikráit vízinövényekre rakja.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.16. Márna

Sebes folyású, oxigénben gazdag, mély vizeket kedveli, tipikus folyóvízi hal. A duzzasztott szakaszokat kerüli. A kifejlett példányok 40-50 cm hosszúak, de 70 centiméternél hosszabbra is megnöhet. Teste izmos, nyúlánk és hengeres, oldalról enyhén lapított. Hosszú orra túlér a száján. Húsos szája alsó állású, melynek szögletében 2 pár bajuszszál található. Hátúszójának első sugara hátulsó oldalán fogazott. A farokalatti úszó nem hosszú, hátrasimítva csúcsa meg sem közelíti a farokúszó tövét. Háta zöldesbarna, zöldes-fehéres testén apró pikkelyek vannak. A hasa sárgásfehér, úszói vöröses színűek. Táplálkozása változatos, étrendjébe a tartozik a víz fenekén élő lárva, csiga, féreg, amelyek után állandóan turkál. Elfogyasztja a növényi eredetű_táplálékot és a fiatal halivadékot is. Szívesen tartózkodik a szennyvízbefolyások utáni vizeken, hidnlábak mögött, patakok, folyók egyesülése utáni szakaszokon. Húsos ajkai segítségével leharapdálja a kövek algaszőnyegét. Ívása május-június hónapban, a folyók kavicsos-sóderes mederszakaszain zajlik.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.17. Ponty

Az egyik legismertebb és legnépszerűbb halunk a ponty, amelynek színe a zöldesszürkétől a narancssárgáig, formája a tányérszerűen kerekelt a mérsékelt magas hátú tőpontryon át a megnyúlt testű nyurgapontyig változhat.

Hazai állományának túlnyomó többségét mesterséges szaporítással előállított telepített pontyok adják. A nagyobb egyedek hossza 40-50 cm, de 1 méternél nagyobbra és akár 30 kg-osnál nagyobbra is megnőhet. A bőre alapján elkülönítjük a pikkelyes és a csupán egy-két sor pikkelyt viselő tükröpontyot. Szereti a náddal szegélyezett, jól felmelegedő, iszapos aljzatú sekélyebb tavakat és a lassan folyó vizeket.

Szája körül 2 párral bajuszszálat visel, az egyiket a felső ajakon, a másikat a szájszegletben. Legjobban az ezüstkárász hasonlít hozzá, de annak nincs bajusza, továbbá összetéveszthető a nem fogható széles kárásszal is, de annak sincs bajusza, és hátúszója lekerekített, domború szélű.

Az életmódjára az állandóan vándorló, folyamatos táplálékkereső életmód a legjellemzőbb. Főként iszaplapkó gerinctelen állatokkal, (vízi rovarokkal, rovarlárvákkal, csigákkal, piócákkal) táplálkozik, valamint a vízi növények fiatal hajtásáival, de más növényi eredetű táplálékot is fogyaszt. Szaporodási ideje jellemzően májusra esik, de április közepétől akár június végéig is tarthat. Kisebb csoportokban ívik, ikráit a vizek növényzetben gazdag sekély részeire rakja le.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.18. Harcsa

A magyarországi halfauna „óriása”, testhossza a 2,5 métert is elérheti, tömege meghaladhatja a 100 kg-ot. Megtalálható minden olyan folyóban és állóvízben, ahol előfordulnak olyan mély, gödrös részek, bedőlt fák, körakások amelyek árnyékában biztosan rejtőzhet. A teste a többi hazai haluktól különbözik. Hosszúra nyúlt, a fején fölülről, a farokrészén oldalról erősen lapított, pikkelytelen testű hal. A test törzsrésze rövid, hengeres, az izmos farokrész igen hosszú. Feje nagy és széles, szeme kicsi. Nagy, félíg fölső állású száján a felső ajakon, a szájszeglet közelében 2 hosszú, alul 4 rövidebb bajuszszálat találunk. Szélesre nyíló szájában felül és alul rendkívül sok apró, kissé visszahajló, tűhegyes ránőtt fog helyezkedik el (ez az ún. gerebenfogazat).

Teste teljesen pikkelytelen, oldalvonala végig jól látható. Színe a világosabb zöldesbarnától a feketéig terjedhet, rendszerint márványozott. Rövid hátúszója szokatlanul elől helyezkedik el, és mindenkor 2-4 osztott sugár

található benne. Farokalatti úszója viszont nagyon hosszú, a végbélnyílástól egészen a farokúszó tövéig tart. Mellúszójának első sugara vaskos, kemény, tompa végű csonttüske. Főként éjjel aktív, rendkívül falánk ragadozó. Kisebb példányai főként hallal, rákokkal, piócákkal, puhatestűekkel táplálkoznak, a nagyobbak tápláléka elsősorban halakból áll, de kétéltűeket, kisemlősöket és néha még vízimadarakat is zsákmányolnak. A harcsa ívása az egyenletesen meleg május végi, június eleji időszakra esik, amikor a víz hőmérséklete már tartósan 20 fok körüli. Az ikrákat növények vízbe nyúló gyökérzetére vagy az áradás által előttöltött növényzetre rakják, amit később is őriznek.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.19. Csuka

Magyarország gyakori, jól alkalmazkodó ragadozóhala, amely a hegyvidéki patakok kivételével szinte minden víztípusban megél. Nagyobb állományai a dús növényzetű, de nyílt vízzel is rendelkező sekély állóvizekben jellemzőek. Hosszú

életű, nagyra növő hal, kivételesen 1 méternél és 20 kg-nál is nagyobb lehet.

Teste hosszú és erőteljes, a hát- és a hasvonal szinte párhuzamos. Feje hosszú, orra a kacsa csőrére emlékeztet. Szája nagyra nyitható, benne nagy, tűhegyes fogak helyezkednek el, amelyek a horog kivételekor könnyen megsérthetik a horgász kezét, de még a szájpadlásban és a kopoltyúiveken is vannak fogai.

Hátúszója a teste végén található, szinte a farokalatti úszóval egyvonalban kezdődik.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Nagy szájának kemény alsó állkapcsa túlér a felsőn, formája lapított és mélyen vágott. Fölső állkapcsának hátsó széle a viszonylag nagy szem alá ér. Alsó állkapcsán hegyes, erős és kúpos fogak helyezkednek el, melyek előlről hátrafelé haladva egyre nagyobbak. Pikkelyei aprók, színük a halvány ezüst-aranyostól az olajzöld alapon arany foltos, halványan csíkozott változatokig terjedhet. Az úszókat sötétebb, szabálytalan foltok mintázzák. Tápláléka zömében hal, de szinte minden megeszik, ami a vízben él és mozog. Nem ritkán zsákmányol saját testméreténél alig kisebb halat. Legkorábban ívő halunk, ívása már a februárban elkezdődik, és márciusban végződik, ikráit a vizek növényzetére rakja.

2.1.20. Sebes pisztráng

Egy eredetileg tengerben élő pisztrángfajból alakult ki, amely csak szaporodás idején kereste fel az édesvizeket. A nálunk élő sebes pisztráng teljesen áttért az édesvízi életmódra, a bővizű hegyi patakokban és folyókban uralkodó viszonyokhoz alkalmazkodott. A sebes sodrású, oxigénben dús és hideg vizeket kedveli. Alkalmas élőhelyen több kilós testtömeget is elérhet, de természetes vizeinkben ritkán akadnak 30 centinél nagyobb példányok. Teste orsószerű, oldalról kevéssé lapított. Feje nagy, orra tompa és rövid. Szája nagy és csúcsba nyíló, fogai erős ragadozófogak. Fölső állkapcsa eléri a szem hátsó szélénél vonalát vagy túlnyúlik azon. Hát- és farokúszója között kicsiny zsíruszót visel, farokúszójának széle kevéssé beöblösödő. Hátát, oldalát, esetleg úszóit világos udvarral körülvett fekete és rendszerint piros pettyek is díszítik. A fiatalok testoldalán az ezüstös alapszínnél kissé sötétebb, nagy foltok is láthatók. Főleg bolharákok, rovarlárvák és vízre hulló rovarok alkotják a táplálékát, de a nagyobb példányok halakat is zsákmányolnak. Szaporodása október-től decemberig tart, az ikrát a patakok medrében készített mélyedésbe rakják, amelyet a megtermékenyítés után az ikrás kaviccsal takar be.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.21. Menyhal

Egyetlen tőkehalfélék családjába tartozó halfajunk. Az élénkebb sodrású hideg vizet és a kemény aljzatot kedveli, ezért nagyobb folyókban érzi igazán jól magát. Éjszakai életmódot, fenéklakóhal, többnyire a kövek

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

között vagy a part üregeiben búvik meg. A nagyobb példányok hossza 40-50 cm, ritkán 60 cm körüli. Nyúlánk, a feji részén fölülről, farki részén oldalról lapított hal. Feje aránylag rövid, de széles, orra közepesen hosszú, a szeme kicsi. Szája nagy, félíg alsó állású, benne apró, hegyes fogak ülnek. Szájhasítéka vízszintes, oldalról nézve a szem alá, többnyire annak hátsó vonaláig ér, alsó állkapcsáról egyetlen bajuszszál csüng. Az első hátúszó nagyon kicsi, a második viszont a lekerekített farokúszóig ér. Farokalatti úszója nagyon hosszú. Különálló farokúszója – ami alapján könnyen, első látásra elkülöníthető a harcsától – kicsi és szimmetrikusan lekerekített. Hasúszói szokatlanul elől, a toroktájon helyezkednek el. Pikkelyei nagyon aprók, alig észrevehetők. Oldalvonala a test elején folytonos, a farokúszó közelében szakadozott. Testének színe zöldesbarna sötétebb márványozással. A fiatalabb egyedek táplálékát elsősorban fenéklakó gerinctelen állatok alkotják, a 20 cm fölöttiek viszont áttérnek a ragadozó életmódra, egyre inkább halakat fogyasztanak.

Alakja, színezete a harcsához teszi hasonlatossá, de annak csupán egyetlen, igen rövid hátúszója van, bajusza ellenben 6, köztük 2 igen hosszú is.

Szaporodása a téli időszakban több részletben történik, jellemzően a decembertől februárig tartó időszakra tehető. Ikráit a mélyebb részekre rakja le, ahol kezdetben lebeg, majd később a kövekhez tapad.

2.1.22. Sügér

A kis folyók alsó szakaszának jellemző hala, de jól alkalmazkodik más környezeti feltételekhez is. Megtalálható a nagy folyók lassabb áramlású szakaszain és nagy állományai alakulhatnak ki a növényzetben gazdag, sekély állóvizekben. A mély tavak és holtmedrek a parti sávjában mozog. A nagyobb példányok 20-30 cm hosszúak, kivételesen valamivel nagyobbak is lehetnek. Aránylag magas testű, oldalról lapított hal. Feje és szeme nagy, orra hosszabb, mint szemének átmérője. Szája csúcsba nyíló, de hasítéka kissé fölfelé irányul, benne apró fogak vannak. Fölső állkapcsa hátul a szem középvonaláig ér. Az első hátúszó

végén egy nagyon jellemző fekete folt látható. Farokúszója enyhén bemetszett. Hasúszói a mellúszók alatt, de kissé hátrébb foglalnak helyet. Pikkelyei kicsik, de erősen ülnek. Oldalait zöldes-feketés harántsávok díszítik.

A kisebb példányok fenéklakó gerinctelenekkel táplálkoznak, amelyeket szinte válogatás nélkül fogyasztanak, az idősebbek emellett egyre több apró halat zsákmányolnak. Áprilisban szaporodik növényekkel benőtt vagy tiszta vizű, köves-kavicsos aljzatú sekély vizekben. Az ikrások által kibocsátott ikraszemek egymáshoz tapadva gyöngyfüzérszerű láncot alkotnak, amely a növényeken vagy a köveken megtapad.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.1.23. Fogassüllő

A nem túl gyors áramlású folyószakaszokon és az oxigénnel jól ellátott állóvizekben is jól érzi magát. Legnagyobb sügérfélénk, a nagyobb példányok 50-60 cm hosszúak, de 1 méternél és akár 15 kg-nál nagyobbra is megnőhet. Teste

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

erősen megnyúlt, oldalról enyhén lapított. Aránylag alacsony hátú hal. Nagy feje ugyancsak oldalról lapított. Csúcsba nyíló szája is nagy, szájában erős fogak ülnek, közülük a többi közül kiemelkedő, az alsó és felső állkapocs csúcsánál található, ún. ebfogak azok, amelyek a fogassüllő és a kösüllő kifejlett példányait egymástól jól megkülönböztethetővé teszik. Fésűs pikkelyei aprók, színük a háton sötét zöldesszürke, az oldalakon ezüstösfehér alapúak. A hátvonaltól a test közepéig 8-12 szabálytalan alakú és elrendeződésű, sötét, ún. harántsáv húzódik. Táplálékát – a fiatal példányok zooplankton étrendjét kivéve – szinte teljes egészében a halak teszik ki. Elsősorban éjszaka jár aktívan táplálék után, nappal inkább csak búvóhelye közelében zsákmányol. Március-áprilisban szaporodik. A tejsek a kemény aljzatú

részeken fészeknek alkalmas felületet (növényzet, gyökerek) tisztogatják meg az üledéktől, az ikrások erre rakják ikrájukat, amelyet a megtermékenyülés után kikelésig őriznek.

2.1.24. Kőszüllő

Elsősorban a folyók középső-alsó szakaszán, valamint a nagyobb állóvizek egy részében található meg. Az elmosarasodott, sok lebegő iszapszemcsét tartalmazó és kisebb vizekben nem él. A nagyobb egyedek testhossza 25-30 cm, ritkán 40 cm-nél nagyobb méretet is elérhet. Megnyúlt, aránylag alacsony, oldalról lapított testű ragadozóhal. Feje hosszú, a szeme nagy, szája csúcsba nyíló. , Szájában erős fogak ülnek, de a többi közül kiemelkedő ebfogai csak a 10-15 centinél kisebb, fiatal példányoknak vannak. Farokúszója jól fejlett, a széle enyhén bemetszett. Farokalatti úszója rövid. Pikkelyei aprók. Zöldesszürke oldalát határozottabb vonalú sötét harántsávok tarkítják. Legjobban rokona, a süllő hasonlít hozzá, de annak orra és teste nyújtottabb, oldalainak harántsávozása szabálytalanabb és elmosódottabb, a szája nagyobb, és a kifejlett példányoknak ebfoga van. Kezdetben zooplanktonnal, majd fenéklakó gerinctelenekkel táplálkozik, az idősebbek fokozatosan áttérnek a ragadozó életmódra, apró halakat fogyasztanak. Szaporodása márciustól június végéig is elhúzódhat. Íváskor a növényekkel benőtt szélvizekbe, folyóknál az előtöltött hullámtérre vonul. A növényzetre tapadó megtermékenyített ikrát nem őrizik. Megnyúlt, aránylag alacsony, de a süllőnél magasabb hátú, oldalról lapított testű ragadozóhal. Feje hosszú, csúcsba nyíló szája és a szeme nagy. Szájában erős fogak ülnek, de a többi közül kiemelkedő ebfogai csak a 10-15 centiméternél kisebb, fiatal példányoknak vannak.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.2. Horgászat szempontjából jelentősebb idegenhonos fajok

2.2.1. Amur

Eredetileg csak Kelet-Ázsiában, az Amurban és az attól délre eső nagy folyókban élt, de sok helyre betelepítették. Eredeti hazájában tipikus folyóvízi hal, nálunk főként állóvizekben, csatornákban telepedett meg, de nagy folyóink nem túl gyors áramlású szakaszian is előfordul. Hazai állománya telepített példányokból alakult ki. Nagy növésű hal, méteres hosszúságot és akár 30 kg feletti tömeget is elérhet. Teste megnyúlt, oldalról csak enyhén

összenyomott,
majdnem hengeres.
Hát- és hasvonala
kevéssé ívelt, közel
párhuzamos. Feje
kicsi, homloka
széles, orra hát-hasi
irányban lapított, a
két orrnyílás között
húzódó barázda miatt
egy kissé homorú.
Szája félén alsó
állású, ajkai

vaskosak. Hátúszója, kicsivel előrébb kezdődik, mint a hasúszója. Pikkelyei nagyok, erősen
ülnek. A fiatal amur kezdetben planktonnal, majd apró gerinctelen állatokkal táplálkozik,
később áttér a növények leveleinek és puhább hajtásainak fogyasztására. A növényi részeket
erős és vaskos ajkaival tépdesi le. Intenzív táplálkozása a meleg nyári időszakra jellemző,
ilyenkor saját testtömegének megfelelő mennyiségű táplálékot vesz magához naponta. Emiatt
erősen környezet-átalakító faj, a hínárnövényeket, a nádat és a gyékényt képes jelentős
mértékben eltüntetni, és mivel emésztésének hatásfoka gyenge, a vízbe visszajutó ürülék az
algák számára könnyen hozzáférhető növényi tápanyagot biztosít, melynek kedvezőtlen
hatása, hogy az eredetileg áttetsző vizű hínáros-nádas tavakat algás vizekké alakítja. Ívása
természetes vizeinkben is előfordulhat, de sikeres szaporodását eddig nem tapasztalták.
Eredeti élőhelyén a folyók 20 foksnál melegebb áramló vizében csoportosan ívik, ikrái a
vízben lebegnek.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.2.2. Szivárványos pisztráng

Eredeti élőhelye a
Bering-tenger ázsiai
és amerikai
partvidéke,
Magyarországra
1885-ben került,
azóta számos
vizünkbe
betelepítették.
Fennmaradása csak
az ismétlődő
telepítéseknek
köszönhető, stabil,

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

önfenntartó állománya nem alakult ki. A sebes pisztránghoz hasonlóan a hegyi és hegylábi
kisvízfolyásokat kedveli, de kisebb az oxigénigénye, ezért jobban tűri a víz felmelegedését.

Tágabb tűrőképessége folytán olyan helyeken is megél – pl. alföldi holtágakban –, ahol a sebes pisztráng nem maradna meg. Több kilogrammos testtömeget is elérhet, de vizeinkben a 30-35 centi fölöttiek már ritkák. Orsó alakú, oldalról lapított hal, az idősebbek magasabb hátúak. Feje aránylag kicsi, ehhez mérten a szeme nagy. Orra rövid és lekerekített, szája nagy és csúcsba nyíló, benne kisebb fogak sorakoznak. Felső állkapcsának vége a szem alá ér, de nem nyúlik a szem hátsó vonala mögé (ennek alapján jól elkülöníthető az őshonos sebes pisztrángról). Hátúszójában és farokalatti úszója egyaránt rövid. Farokúszója jól fejlett, a hátsó vége enyhén horomrú, és előtte a hátoldalon egy kis zsíruszó található. Pikkelyei aprók, oldalai ezüstösek, középen egy halványlila sávval, ami ívás idején a szivárvány színeiben játszik. A fiatalok oldalán nagyobb szürke foltok sorakoznak, amelyek idővel eltűnnek. Fején, testén és úszón többnyire igen sok fekete pötty látható. Tápláléka gerinctelen állatokból és kisebb halakból áll. Zsákmányát vízközt, az aljzaton és a víz felszínén is keresi. Szaporodása a patakok fölső szakaszán február-márciusban történik a sebes pisztrángéhoz hasonló módon.

2.2.3. Pisztrángsügér

Észak-Amerika keleti felén Kanadától Mexikóig őshonos, de Amerikán kívül sok helyre betelepítették.

Magyarországra 1909-ben hozták be, de az elterjesztésére tett kísérletek nem jártak igazi sikерrel, stabil állománya kevés helyen alakult

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

ki. Főként a sekély és mély vízzel is rendelkező kemény medrű tavak és a nem túl gyors, de kemény aljzatú folyószakaszok biztosítanak számára megfelelő élőhelyet. A nagyobb példányok 30-40, olykor 50 cm körüliek. Megnyúlt, közepesen magas, oldalról lapított testű hal. Feje nagy és vaskos, az orra mérsékelt hosszú, de jóval fölülmúlja aránylag kicsi szemének átmérőjét. Nagy szája fölső állású, hasítéka fordén fölfelé irányul. Hátúszójának első része sokkal alacsonyabb, mint a hátulsó. Farokúszója jól fejlett, széle kissé beöblösödő. Hasúszói a mellúszók alatt foglalnak helyet, azokkal szinte egy vonalban kezdődnek. Pikkelyei kicsik, de erősen ülnek. Színezete barnászöld, a fiatalokon hosszanti fekete mintázattal, amely az idősebbeken elhalványul, majd eltűnik. Kezdetben planktonnal, később rovarlárvákkal és egyéb gerinctelen állatokkal táplálkoznak, majd egyre több halat is fogyasztanak. Szaporodása májusra tehető, íváskor a tejesek a kavicsos-homokos aljzaton tányérszerű gödröt mélyítenek, ebbe kerülnek az ikrák. A megtermékenyített ikra a hímek védelme alatt fejlődik, de érzékenysége miatt a kelési arány gyenge.

2.2.4. Pontokaszpikus gébfajok

A horgászok gyakran találkoznak e fajokkal, bár igen ritkán horgásznak rájuk célzottan. E fajok mindegyike a gébfélék családjába tartozik és eredetileg a Fekete-tenger partjai mentén, a Kaszpi-tenger parti vizeiben, valamint a betorkolló folyók alsó szakaszán éltek. Innen elterjedve, maguktól jutottak el a hazai vizekbe is, amit a hajózással az ember legfeljebb gyorsított, emiatt nem tarthatók inváziósnak e fajok. Gradációjuk révén néhol annyira gyakorivá váltak, hogy emiatt akkor is sokszor nagy tömegben kerülnek horogra, ha a horgász célzottan más halfajra pályázik.

Az ide tartozó fajok:

- folyami géb
- csupasztorkú géb
- Kessler-géb
- feketeszájú géb
- tarka géb
- és a kaukázusi törpegéb.

Ezek mindegyikére jellemző, hogy testük megnyúlt, elől hengeres, hátsó részén oldalról lapított, a magassága hátrafelé fokozatosan csökken. A fej viszonylag nagy, sokszor széles és vaskos, a szemek magasan ülnek. A száj csúcsba nyíló vagy félíg felső állású, gyakran húros ajkakkal. Kettős hátúszójuk van, amiből az első rövid, a hátsó igen hosszú. A farokalatti úszó is hosszú, a farokúszó jól fejlett, hátsó széle domború. A hasúszók összenőttek, belőlük tapadókorong alakult ki. Testüket igen apró pikkelyek borítják. Színük rendszerint barnás-szürkés finom, szabálytalan sötét foltokkal tarkítva. Szaporodás idején a hímek gyakran fekete nászruhát viselnek. Kis testű halfajok, maximum 15 centiméteresre nőnek. Kizárálag az aljzaton mozognak. Elsősorban apró gerinctelen állatokkal táplálkoznak, de a nagy egyedsűrűség miatt szinte minden ehetőt megtámadnak, magvakkal vagy akár élő kishallal, halszeettel is horogra csalhatók. Ívásuk jellemzően áprilistól júniusig tart, a hímek fészkekőrzők.

Folyami géb - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Csupasztorkú géb - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Kessler-géb - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Feketeszájú géb - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Tarka géb - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Kaukázusi törpegéb - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.3. Idegenhonos, invazív fajok

Természetes körülmények között a fajok a számukra alkalmas és elérhető élőhelyeket meghódítják. Ahol az adott fajok ily módon előfordulnak, azt a fajok természetes előfordulási területének nevezzük. A fajoknak mindenkorral kis része terjedt el a Föld valamennyi kontinensén vagy valamennyi tengerében a számára alkalmas élőhelyeken. Ezek az ún. kozmopolita fajok. A legtöbb faj esetében azonban valamilyen természetes földrajzi képződmény, pl. egy hegylánc vagy egy tenger jelent olyan akadályt (barriert), amelyen a faj „magától” nem képes átkelni, és újabb területeket meghódítani. Ennek köszönhető, hogy a világ különböző pontjain hasonló élőhelyeket más-más fajok népesítenek be. A biológiai sokféleség kialakulásának és fennmaradásának egyik oka a földrajzi barrierek létezése.

Sok faj esetében az ember az elmúlt kétezer évben tevékenysége során akarva-akaratlanul megszüntette ezeket az akadályokat. Szándékosa, amikor a barriereket átlépve telepítette új területekre az egyes fajokat halászati, horgászati, vadászati vagy egyéb célokból. Ugyancsak szándékos tevékenység volt, amikor az ember egyes fajok terjedését segítendő azok ragadozóit vagy konkurenseit szorította vissza, vagy éppen pusztította ki teljesen. Számos esetben azonban az ember tudta nélkül is hozzájárult ezen akadályok leküzdéséhez, például a hajók ballasztvizével, vagy a nem kellően ellenőrzött élelmiszerszállítmányokkal sok faj jutott el újabb területekre.

Miért baj, hogy az ember ily módon behurcol, betelepít fajokat? minden egyes élőhelyre jellemző, hogy az eredetileg ott élő fajok összessége teljesen kihasználja a környezeti feltételek által nyújtott lehetőségeket. Az ökológiában azt a „helyet”, illetve szerepet, amelyet a faj betölt „niche”-nek (fülkének) nevezzük. Egy természetes élőhelyen nincs üres niche, minden fülke foglalt. Ezért ha egy, az ember által behurcolt faj valahol megtelepedett, azaz egy niche-t betöltött, azt mindenkorral egy vagy több faj rovására tette. Azokat az élőlényeket,

melyek megtelkedésüket követően nagyon sikeresek, azaz – a betelepítésüket, behurcolásukat követően már mindenfajta emberi segítség nélkül – gyorsan, nagy számban elszaporodnak, és ezáltal sok, eredetileg ott élő szervezet fennmaradására veszélyt jelentenek, invazív fajoknak nevezzük.

Nagyon fontos, hogy tanuljunk e halfajok hazai megtelkedéséről, elterjedéséről és káros ökológiai szerepéből! A hasonló esetek megelőzése érdekében az a legbölcsebb, ha nem kísérletezünk hazánkban nem honos fajok betelepítésével, beleértve a megunt akvárium halak kiengedését is!

Noha országos szinten bizonyosan nem a horgászat az, ami hatékonyan megoldhatja az inváziós fajok visszaszorítását, a horgászok tevékenységükkel segíthetik az invazív halfajok további elszaporodásának, illetve újabb vizekbe történő bejutásának megakadályozását, melyet a szabályokon keresztül a végrehajtási rendelet is előír.

2.3.1. Razbóra

Eredeti hazája az Amur folyótól délre eső terület, Európába véletlenül került az amur és a busafajok ivadékaival. Hazánkban 1963-ban észlelték először. Jelenleg a Kárpát-medencében és a környező területeken él, de terjed. A könnyen felmelegedő nyugodt vizeket kedveli, legnagyobb állományaival a sekély tavakban és az alig mozgó vizű kisebb csatornákban találkozhatunk, de a hegyi patakok kivételével szinte minden típusú vízben fellelhető. Apró termetű faj, a nagyobbak hossza 8-10, legfeljebb 12 cm lehet. Teste megnyúlt, oldalról lapított. A fiatalok nyúlánkabbak, az idősebbek

vaskosabbak és zömökebbek, hátuk és faroknyelük magasabb.

Hátvonalának íve a hátúszó kezdetéig domború, onnan kezdve enyhén homorú. Feje alacsony és kúpos,

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

orra rövid, a hossza alig nagyobb a szem átmérőjénél. Fölső állású szája kicsi, hasítéka meredeken fölfelé irányul. Hátúszójának és farokalatti úszójának széle domborúan ívelt. Pikkelyeinek hátsó széle sötétebb árnyalatú, ami olyan hatást kelt, mintha a bőrből kidomborodnának. A fiatalok és az ikrások oldalán egy sötét csík húzódik végig az orrtól a szemen át egészen a farokúszóig. Kezdetben csak igen apró planktonszervezeteket fogyaszt, később nagyobb planktonrákokkal, rovarlárvákkal, valamint a víz alatti tárgyakon és növényeken kialakuló élőbevonattal táplálkozik. Március közepétől június végéig ívnak több részletben valamilyen szilárd aljzatra. Az ikrát a hím kikelésig őrzi, gondozza.

2.3.2. Ezüstkárász

Eredeti hazája Délkelet-Ázsia, de ma már Európa túlnyomó részén megtalálható.

Hazánkban az 1954. évi importját követően terjedt el, és ma már legtöbb vizünkben előfordul. Jól alkalmazkodik, a hegyi patakok kivételével szinte minden víztípusban megtalálható.

Napjainkban vitatott kérdés, hogy idegen eredetű-e. A szakemberek szerint elképzelhető, hogy már a XIX. század előtt is jelen volt vizeinkben, csak kis számban. Tömeges elszaporodását elősegítethette tudatos telepítése a vizeinkbe, de ezenkívül talán más tényezőkkel is összefüggésbe hozható, amelyek időben egybeesnek a betelepítésekkel.

Igazi élőhelyét a dús növényzetű sekély állóvizek jelentik, ahol nagy állományai alakulhatnak ki.

Oldalról lapított, magas hátú, de zömök, vaskos testű hal. Barna vizekben a háta sötét, oldala sárgás. Tiszta, áttetsző vizekben világosabb, oldalai ezüstösen csillogóak, hasa fehéres.

Átlagos mérete 20-30 cm, a feje viszonylag kicsi, orra tompa, szája kicsi és csúcsba nyíló, bajusza nincs.

Legjobban a széles kárász hasonlít hozzá, de annak a hátúszója lekerekített, és a fiatalok faroknyelén fekete gyűrű vagy sötét folt látható. Hasonlít hozzá a ponty is, de annak fölső állkapcsán és a szájszögletében 1-1 pár pici bajusz található.

Pikkelyeinek színe általában ezüstös, de a tőzeges vizekben élő példányoké aranysárga is lehet.

Vegyes táplálkozású hal, ezért is képes a különböző vizekben megélni. Főként apróbb gerinctelen állatokat fogyaszt, de élőbevonatot, növényi anyagokat és szerves törmeléket is fogyaszt. Az ikrákat több részletben, május-júniusban rakják le a sekélyebb vizek növényzetére. Régebben kizárolag ikrás egyedeiből álló állománya élt nálunk, amely más pontyfélék tejes egyedeivel ívott össze. Az utódok azonban kizárolag az anyák örökölyanyagát hordozták, ezért nem hibridek, hanem mind ikrás ezüstkárászok lettek. Három évtizede azonban megjelentek köztük a hímek is, és most már más fajokhoz hasonlóan is szaporodik. Ikráit a sekélyebb vizek növényzetére szórja.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.3.3. Törpeharcsa

Észak-Amerikából származik a (barna) és a fekete törpeharcsa is. Magyarországra 1980-ban hozták be. Elsősorban a növényekben gazdag állóvizeket, holtmedreket kedveli, amelyekben időnként

mértéktelenül képes

elszaporodni. Vaskos testű, a fején felülről, a farokrészén oldalról lapított hal. Fölső és alsó állkapcsán egyaránt 4-4 bajuszszál foglal helyet. Hasonlóan a törpeharcsához a hátúszója elején egy igen hegyes, kemény csonttüske van, és ehhez hasonló csonttüske található a mellúszók elején is. Bőre teljesen pikkelytelen, oldalvonala végighúzódik a testén. Színe az aranyló olajzöldtől a feketéig változó, de nem foltos, farokúszójában a hártya sokkal sötétebb, mint az úszósugarak.

Nagyon hasonlít hozzá legközelebbi rokona a (barna) törpeharcsa, de annak az oldala felhős, és a farokúszója előtt rendszerint nincs világosabb színű harántsáv.

Főleg fenéklakó gerinctelen állatokat fogyaszt, de növényi eredetű táplálék is szerepel az étrendjében. Ikráit – hasonlóan a harcsához – fészekgödörbe rakja. Néhány hétag az ikrát és a kikelt ivadékot együtt őrzik a szülők. Az önállóvá vált ivadékok gomolygó bandákba tömörülnek. A korábbi időszakban vizeinkben közel fele-fele arányban volt jelen a (barna) törpeharcsa és a fekete törpeharcsa. Napjainkban az előbbi eltűnőben van, kiszorítja a hasoldalán sárga színű fekete törpeharcsa, melynek az oldala nem foltos, nem felhőzött, ellentétben a rokonával.

Fekete törpeharcsa - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Törpeharcsa - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.3.4. Busa

A busáknak eredetileg két faját - fehér és a petties busa – 1963-ban telepítették be 1963-ban hazánkba.

Halgazdaságban továbbra is a növényi planktont hasznosító fehér busát

tenyésztik, a természetes vizekbe

telepített, illetve kikerült halak összeívásából azonban olyan hibrid halak jöttek létre, amik a fehér és a petties busára jellemző jegyeket is hordozzák, és szűrőkészülékkel minden a növényi, minden az állati planktont hasznosítják. Emiatt a halgazdaságokon kívül – beleértve a horgászatot is – nincs értelme a két eredeti fajt külön kezelní.

Őshazájában jellemzően folyóvízi hal, de jó alkalmazkodóképességét mutatja, hogy megél a folyókban, tavakban, holtágakban, víztározókban és a nagyobb csatornákban is, Hatalmasra képes megnöni, a nagyobb

példányainak hossza 1 méternél is nagyobb lehet. Nyújtott testű, de meglehetősen magas, oldalról lapított halak. A fej nagy, a homlok széles, a kicsi szemek a fej alsó részén helyezkednek el. A hátúszó a hasúszóknál hátrébb kezdődik. Pikkelyeik aprók, a halak színe ezüstös vagy márványozott. Táplálékukat főként plankton és szerves törmelék alkotja, amit a kopoltyúiveik belső oldalán kialakult készülék segítségével szűrnek ki a vizból. Ívásuk 20 fokos vízhőmérséklet fölött a folyók, ill. áramló vizek nyílt vizében megy végbe. A kibocsátott ikraszemek a vízben lebegve fejlődnek.

Fehér busa - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Petties busa - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.3.5. Naphal

Eredeti hazája Észak-Amerika, Magyarországra az akvaristák közvetítésével jutott el. Akváriumi halként kedvelik, mert szép küllemű, szívós, és nem utolsó sorban könnyen tartható hal.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Mint a neve is utal rá, a naphal szereti a napfényt, így legnagyobb állományai azokban a sekély, part menti állóvizekben alakulnak ki, ahol már van hínárnövényzet, de még nem uralkodott el teljesen. Kedveli a gyorsan melegedő szélvizeket. A mély holtmedreknek csak a parti részeit lakja.

A fiatalabb bányatavakban gyakran nagyon sűrű népessége él. Kisebb-nagyobb folyók lassú áramlású részin előfordul, de nem gyakori. Kistermetű hal, a nagyobb példányok testhossza is csak 10-15 cm körüli. Teste zömök, igen magas, oldalról erősen lapított. Feje viszonylag nagy, orra rövid, alig hosszabb, mint a szem átmérője. A sügérfélékhez hasonlóan kettős hátúszója összenőtt, nem két külön egységből áll. A kifejlett példányok kopolyufedőjének felső részén egy fülszerű, fekete-piros folttal díszített bőrfüggelék van. Szája kicsi és felső állású, hasítéka is fölfelé irányul.

Hasúszói előre tolódtak, alig valamivel a mellúszók mögött kezdődnek. Pikkelyei aránylag nagyok, erősen ülnek. Színe kékes olajzöld, tarka mintázattal.

Szaporodása május-június, de kedvező körülmények között július-augusztusban másodsor is szaporodhat. az ívásra készülő hímek a sekély szélvizek gyökerekkel átszött aljzatán lapos mélyedést készítenek. Az odacsalt nőstény ebbe rakja le ikráját, amit megtermékenyítés után a hím őriz, miközben a nőstényt elüzi a közelből. Főként a parti sáv gerinctelen állataival, rovarlárvákkal táplálkozik. Abban a víztestben, ahol előfordul a naphal, a süllő és a csuka, ott ezek kedvelt táplálékai közé tartozik.

2.3.6. Amurgéb

Az amurgéb – ahogyan a neve is utal rá – eredeti élőhelye az Amur folyó vidéke, valahol Oroszország, Kína és Korea közös határán. Hazánkban először 1997-ben a Tisza-tó területén észlelték. Az amurgéb a környezeti tényezőkkel szemben nagyon igénytelen, elviseli az

oxigéniányt, és azt is, ha télen mindenki centiméternyi víz marad a vastag jégréteg alatt.

Ez az alvágébfélék családjába tartozó faj, ami azt jelenti, hogy a hasúszói nem nőttek össze tapadókoronggá, ez különbözteti meg az igazi gébektől. A folyók főmedrében ritka, de a hullámtéri mélyedésekben, kubikgödrökben és az előregegedett holtágakban sűrű népessége alakulhat ki.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Kis termetű hal, a nagyobb példányok is csak 15–20 centiméteresek lehetnek. Színre és alakra hasonlít hozzá a lápi póc, de annak csak egy hátúszója van., míg az amurgébnek két hátúszója van.

Teste kissé zömök, mérsékelten ívelt hát- és hasvonalú, oldalról enyhén lapított. Nagy fejéhez mérten a szemei kicsinek tűnnek. Vastag ajkakkal keretezett fölső állású szájának szeglete a szem alá ér. A szájhasíték ferdén fölfelé irányul, az állkapcsokon apró fogak sorakoznak. A hasúszók kivételével úszói jól fejlettek, a szélük lekerekített. K Apró pikkelyei nemcsak a testet, hanem a fej hátsó részét is beborítják. Alapszíne a környezettől függően sárgás- vagy sötétbarna, amelyet nagyobb sötét foltok és kisebb világos pettyek mintáznak. Fejét a szemek körül keskeny sötét sávok díszítik. Szaporodáskor a hímek sötét nászruhát öltének, homlokuk duzzadttá válik. Bár a nagyobbak halakat is fogyasztanak, táplálékának zömét vízi gerinctelen állatok, elsősorban rovarlárvák teszik ki.

Május-júniusban szaporodik, az ikrát víz alatti tárgyakra, faágakra, gyökerekre ragasztják, amit megtermékenyítés után a hím őriz.

2.4. Nem fogható, de időszakos fermentéssel fogható őshonos fajok

2.4.1. Kecsege

A leggyakoribb tokfélék, egykor folyóink halászatában komoly jelentőséggel bírt, de az utóbbi időben állománya megritkult a természetes vizeinkben, ezért nem fogható, de nem védett halfaj. A nagyobb folyók gyorsabb és mély vizű, kavicsos-homokos vagy agyagos szakaszait, mederrészeit kedveli. A tavakban és a duzzasztott folyók üledékes

mederszakaszain megél ugyan, de nem szaporodik. Testhossza az 1 métert, testtömege 6-7 kg-ot is elérheti.

A kecsege orsó alakú, megnyúlt testű hal, orra hosszú, fölfelé hajló. Hátán és hasán 12-18 csontvért található.

Alsó állású szája kicsi, alsó ajka középen megszakított. Négy rojtozott bajuszszála viszonylag hosszú, lesimítva eléri a felső ajkat (ez alapján mindegyik védett tokfajunktól és az idegenhonos léhai toktól is elkülöníthető).

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Hátúszója a test végéhez közel esik.

Testének nagyobb része sötétbarna, szürkésbarna vagy feketésbarna, esetleg zöldes vagy kékes árnyalattal. A hasa sárga vagy vörhenyes fehér színű. A sötét alapszínű úszókat rendszerint egy keskeny fehéres sáv szegélyezi.

Ívási ideje áprilistól júniusig tartó hónapokra esik, a folyók mélyebb, sóderes és homokos szakaszain. Férgekből, csigákból, rovarlárvákból álló táplálékát a mederfenéken keresi. Ahol a tiszavirág lárvája bőséggel található, ott ez alkotja a fő táplálékát.

2.4.2. Széles kárász

A folyószabályozások előtt, amikor az Alföld jelentős része még mocsárvilág volt, leggyakoribb halaink egyike volt, napjainkban állománya – nemcsak Magyarországon, hanem a szomszédos országokban is - megritkult, emiatt a nem fogható, de nem védett halak közé tartozik.

A növényekben gazdag sekély állóvizek jellemző hala, folyóvizekből csak igen ritkán, áradások idején kerül elő. Nagyobb állományai az öreg holtágakban és a mocsarakban alakulnak ki. Elviseli

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

az oxigénszegény viszonyokat, télen pedig a víz teljes átfagyását is. Közepes méretű faj, hossza 15-25 cm, ritkán 30 cm fölöttire is megnő.

A széles kárász igen magas hátú, oldalról erősen lapított hal, pikkelyei aranysárgák és nagyok. Hátúszója körülbelül a hasúszóval egy vonalban kezdődik, a széle domborúan lekerekített.

Feje kicsi, homloka meredeken emelkedik, orra tompa. Csúcsba nyíló kicsi száján nincsenek bajuszszálak. Testét nagy pikkelyek fedik, melyek vastagok és erősen ülnek.

Legjobban az ezüstkárász (barnás vizekben még a színe is) és a ponty hasonlít hozzá, de az ezüstkárász hátúszójának széle egyenes vagy kissé homorú, a ponty pedig a fölső állkapcsán és a szájszögletében is kis bajuszt visel.

Az egészen fiatal példányok faroknyelén – közvetlenül a farokúszó előtt – általában egy körbefutó fekete gyűrű látható, amelyből később csak egy folt marad, majd az idősebbknél ez is eltűnik (ilyen mintázatot a fiatal ezüstkárászok nem viselnek).

Ívási ideje és helye egybeesik a pontyéval. Mindenevő, táplálékát kisebb gerinctelen állatok, növényi hajtások és magvak, valamint szerves törmelék alkotja. Szaporodása május-júniusra esik. Az ikrákat részletekben rakják le az állóvizek növényekkel sűrűn benőtt részein.

2.4.3. Vágódurbincs

A durbincsok általános jellemzője, hogy a két hátúszójuk egyesült. A kopolyúfedő tüskés, a szájukban finom fogazat található, a mell és a has többé-kevésbé pikkelytelen. Álló- és folyóvizekben

egyaránt előfordul, de az állóvizek

esetén a mélyebb, növényzettől mentes helyeket kedveli, az elmocsarasodó részeket kerüli.

Kis növésű halunk, jól fejlett példányai sem haladják meg a 10-15 cm-es hosszúságot. Teste megnyúlt, mérsékelten magas, oldalról összenyomott. Feje és lekerekített orra aránylag hosszú, a szeme nagy. Csúcsba nyíló szája kicsi, fölső állkapcsának vége nem ér a szem alá. Hátúszója hosszú és magas. Az úszó hátulsó részének a széle közel egyenes, és ha a vonalát meghosszabbítjuk, az hegyes szögben metszi a faroknyelet. Farokalatti úszója rövid. Hasúszói előre tolódtak, szinte egy vonalban kezdődnek a mellúszókkal. Pikkelyei közepes nagyságúak.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Nagyon hasonlít hozzá széles durbincs, de ennek színe halvány olajbarna, oldalán az apró, sötétbarna pettyekből elmosódó nagyobb foltok, szabálytalan harántsávokká állnak össze.

Kezdetben a táplálékát planktonszervezetek, később fenéklakó gerinctelenek alkotják. A nagyobb példányok alkalmilag egy-egy apró ivadékhatalat is elfogyasztanak. Ívása április és május folyamán több részletben játszódik le. Az ikra kis füzérek vagy csomók formájában a vízi növényzetre vagy a köves-kavicsos mederfenékre kerül.

2.5. Természetvédelmi oltalom alatt álló halfajok

A horgásznak feltétlenül fel kell tudnia ismerni a Magyarországon természetvédelmi oltalom alatt álló fajokat, hogy véletlenül se tartsa meg vagy használja fel csalihalnak azokat a kifogható halak helyett. Mivel a védett fajok nem jelentik a horgászat tárgyát, esetükben a biztos meghatározás a kulcsfontosságú. Tilalmi idők és méretkorlátozások hiány e fajok biológiai jellemzőinek ismerete nem alapvető elvárás a horgászok, így a horgászvizsgára készülök részére sem. Az alábbiakban ennek megfelelően – és a korábbi csoportosítást követve – a védett fajok biztos meghatározásához használható segédlet található. Ajánlatos e leírások mellett megfelelő képanyagon is tanulmányozni a kérdéses fajokat a felkészülés során.

2.5.1. Körszájúak

A körszájúak halszerű, de a halaknál fejletlenebb, hosszúkás testű élőlények. Ide tartozik az **ingolák** valamennyi faja. Jelenleg a hazánkban előforduló ingolákat 3 fajba sorolják a szakemberek. A kisebb testű, 10-12 cm-es példányok a lárvák, amik vékony, megnyúlt, hengeres test miatt a férgekhez hasonlítanak, de a férgeknek nincsenek úszói. A kb. kétszer ekkora kifejlett példányokon a két hátúszó, a farokalatti és a farokúszó egységes úszószegélyé olvad össze. Fontos bélyeg, hogy az ingoláknak nincsenek páros úszói, alsó állású, tölcsereszerű szájuk állkapocs nélküli. A szem mögött 7 kopoltyúnélás látható. Hasonló hozzájuk csak a fiatal angolna lehet, de azoknak állkapcsa és mellúszója van. Az ingolákkal kisebb-nagyobb folyóvizeinkben, ill. annak aljzatában találkozhatunk.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.5.2. Halak

2.5.2.1. A kecsege kivételével az ōshonos tokfajok (viza, sőregtok, vágótok, simatok)

A hazai vizekben vadon élő nagytestű tokfélékkel csakis folyóvizekben találkozhatnánk, azonban sok állóvízbe is telepítettek mesterséges szaporításból származó példányokat, főként vágótokot és különböző hibrideket (melyek szintén automatikusan védelmet élveznek).

A pikkelyek helyett vérteket viselő, jellemzően hosszú orrú, erős, húsos, alsó állású szájú és aszimmetrikus farokúszójú halak tokféleként való felismerése nem okozhat gondot. Az egyes fajok elkülönítésére leginkább a száj és a száj előtt induló bajuszszálak alkalmasak.

Vágótok - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

A hazai vizekben leggyakrabban horogra kerülő – nem ōshonos, fogható – tokféle a lénai tok. Ennek hosszú és sima bajuszszálai közelebb erednek az orrcsúcshoz, mint a nem túl nagy szájnyíláshoz, s hátrasimítva a felső ajkat elérik, az alsó ajak pedig középen megszakított. A hatósági jóváhagyással foghatóvá tehető kecsege bajuszszálai szintén elérik a felső ajkat, de a kecsege bajuszszálai rojtozottak.

Ezektől a többi – védett – tokfaj a száj és a bajuszszálak mérete, alakja alapján is biztosan elkülöníthető: a **viza** bajuszszálai is elérik a felső ajkat, de hatalmas szája szinte a fej egyik szélétől a másikig ér. A **simatok** ajkai megszakítás nélküliek, a **vágótok** és az igen hosszú orral rendelkező **sőregtok** bajuszszálai nem érik el a felső ajkat.

2.5.2.2. Leánykoncér, nyúldomolykó, Petényi-márna

Folyóvízi halak, utóbbi kettő inkább kisebb vízfolyásokban, még a leánykoncér a nagy folyókban (főleg a Dunában, Drávában) jellemző.

Ezek közül a gyakorlatiban igazán csak a **leánykoncér** meghatározása lehet problémás, mivel több hasonló testfelépítésű fogható keszegfajjal összetéveszthető.

Leginkább a bodorkával keverhető össze, de annak a szája csúcsba nyíló, szeme nagyobb, szemgyűrűje rendszerint narancsos árnyalatú, míg a leánykoncérnak félig alsó állású a szája, a fejéhez képest kisebb a szeme, szemgyűrűje pedig fehéres.

A jászkeszeg szája csúcsba nyíló, pikkelyei apróbbak, számuk az oldalvonalon 55-60, míg a **leánykonzér** jóval nagyobb pikkelyeket visel: az enyhén ívelt oldalvonala mentén 44-49 pikkely számolható.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

A kicsi és félén alsó állású szájjal és homorú farokkalatti úszóval rendelkező **nyúldomolykó**

hasonlít a domolykóra, de annak feje és teste jóval vaskosabb, csúcsba nyíló szájának szöglete elér a szem vonaláig, és farokkalatti úszójának a széle domborúan ívelt. Mivel a nyúldomolykó kistermetű hal, a domolykó méretkorlátozását betartva még véletlenül sem fog domolykónak vélt nyúldomolykót megtartani a horgász.

Nyúldomolykó - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

A márnahoz nagyon hasonlító **Petényimárna** szintén kis növésű hal, a márna méretkorlátozását betartva véletlenül sem fog márnanak vélt Petényi-márnának megtartani a horgász. Igen jó fajbényeg a hátúszó első úszósugara, ami a

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

márnánál kemény, fogazott csonttüske, illet nem találunk a Petényi-márnánál. Emellett a farokalatti úszó hátrasimítva a márnánál meg sem közelíti a farokúszó tövét, míg a Petényi-márna farokalatti úszója hátrasimítva megközelíti vagy el is éri azt.

A bihari márna endemikus, azaz bennszülött halfaj. Nevét arról a tájegységről kapta, amelyet a Sebes-Körös átszel. A folyó hosszabb szakasza Románia területén folyik, így a bihari márna populációjának nagyobbik hányada is a határon túl él.

2.5.2.3. Apró termetű halfajok: a lápi póc, a fürge cselle, a kurta baing, a sujtásos küsz, a szívárványos ökle, a küllők és a csíkok összes faja

Az apró **lápi póc** kisebb, mocsaras állóvizekben vagy csatornákban találkozhatunk.

Jellegzetes, zömök testalkata és barnás, finom fekete mintázatú színe miatt kevés fajjal lehet összetéveszteni, egyedül a hasonló életteret kedvelő amurgéb emlékeztet jobban rá, de az amurgébnak két hátúszója van, míg a lápi pócnak csak egy.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Az áramvonalas, orsószerű **fürge cselle** egy kistermetű, pataklikó halfaj. Lekerekített, tompa orra, nagyon apró pikkelyei, valamint az oldalát díszítő, olykor sötétebb, máskor világosabb, de azért észrevehető foltsor minden más halunktól megkülönbözteti. Ezekre figyelve más hazai fajjal nem téveszthető össze.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Az apró **kurta baing** felső állású szája meglehetősen nagy, de mivel szájhasítéka meredeken felfelé irányul, szájszöge nem éri el a szem vonalát. A faj egyik legjellemzőbb

bélyege, hogy oldalvonala rövid, csupán az első 7-12 pikkelyen látható, azonban több pontyféllel is összetéveszthető, mivel azok fiatal példányain az oldalvonat gyakran nem látszik végig.

A szélhajtó küsz teste oldalról lapítottabb, farokalatti úszója pedig hosszabb, mint a kurta baingnál. A balin szájhasítéka csak enyhén fölfelé, szögele viszont a szem alá ér. A domolykó szája csúcsba nyíló, farokalatti úszója pedig rövidebb.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

A sujtásos küsz patakok, kisebb folyók lakója. Szája kicsi, csúcsba nyíló, de oldalról nézve a szájhasíték enyhén fölfelé irányul. Az oldalvonat fölött és alatt fekete pontokból álló sujtás húzódik, ami főleg a test elején és a szaporodás

időszakában feltűnő. Úszói világosszürkék, de mell- és hasúszóinak töve vörhenyes. A közeli rokon szélhajtó küsz szája fölső állású, háta alacsonyabb, mellúszójának töve pedig szürke, a valamennyire hasonlító balin szája nagyobb, egészen a szeme alá ér.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

A szivárványos ökle egy magas testű, oldalról erősen lapított, igen apró termetű hal, amelynek mind a háta, mind a hasa erősen ívelt. Orra rövid és tompa, szája kicsi és csúcsba nyíló. A szeme nagy, átmérője körülbelül megegyezik az orr hosszával. Az ivadék és a felnőtt példányok faroknyelén egyaránt egy fémes csillogású kékeszöld sáv látható, ami igen jó megkülönböztető bélyeg.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

A küllőfajok (fenékjáró küllő, halványfoltú küllő, felpillantó küllő, homoki küllő) mindegyikére jellemző az apró termet, a hengeres test, az alsó állású száj és annak tövében kétoldalt az 1-1 bajuszszál. Ennél többet nem kell tudnia róluk a horgásznak: ha küllőt fog, mindegy, hogy melyik fajról van szó, mindegyik védett. Az alkatra hasonló márna és Petényimárna esetében 2-2 bajuszszálat találunk a száj két oldalán, de – szerencsére – még ezekkel összekeverve sem hibázhat nagyon a horgász, hiszen azokat is vissza kell ereszteni nyomban (egyiket a méretkorlátozás, másikat a védettség miatt).

Fenékjáró küllő - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Halványfoltú küllő - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Felpillantó küllő - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Homoki küllő - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

A csíkfajok (réticsík, vágócsík, törpecsík, kövicsík) mindegyikére jellemző a hengeres test, az alsó állású, húsos ajkakkal keretezett száj, amit sok (6 vagy 10) rövid, páros mm-es bajuszszál keretez. Ennél többet nem kell tudnia róluk a horgásznak: ha csíkot fog, mindegy,

hogy melyik fajról van szó, mindegyik védett. A hosszú és akár 30 cm-esre is megnövő réticsík emlékeztethet az angolnára, de annak nincsenek bajuszszálai, nincs hasúszója és nem különálló, rövid a hátúszó és farokalatti úszó. A kis törpeharcsák hosszú bajuszszálakat viselnek csúcsba nyíló nagy szájuk körül, emellett testük nem hosszúkás-hengeres, fejük pedig lapos.

Réticsík - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Vágocsík - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Törpecsík - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Kövicsík - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

2.5.2.4. Kistermetű ragadozó halak: a kölönték, a selymes és a széles durbincs, a bucók

A **kölönték** pataklikó halak. Hazánkban a **botos kölönte** előfordulására lehet számítani, a **cifra kölöntét** legfeljebb a folyók felső szakaszáról lesodródó példányok képviselhetik. A kölönték mindegyikére jellemző az elöl hengeres, hátulsó részén oldalról összenyomott, megnyúlt test, a széles, felülről lapított fej, nagy, csúcsba nyíló száj, a magasan elhelyezkedő szemek. Igen fontos jellemző, hogy a kölönték testén nincsenek pikkelyek, hasúszóik pedig különállók. A hazánkban előforduló halfajok közül csak a gébek hasonlítanak hozzájuk, de a gébek testét pikkelyek borítják, fejük keskenyebb, a hasúszóik pedig összenőve tapadókorongot alkotnak. A kölönték két fajának elkülönítését nem szükséges ismerni, hiszen mindegy, hogy melyik fajról van szó, mindegyik védett.

Botos kölönte - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Cifra kölönte - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

A széles durbincs zömök, magas testű, oldalról lapított és néhány szabálytalan harántsávval mintázott barnás sügérfele. A hátúszó hátulsó részének széle domború, és ha a vonalát meghosszabbítjuk, az megközelítőleg derékszögen metszi

a faroknyelet. Nagyon hasonlít hozzá a vágódurbincs, de annak oldalát csak szabálytalanul elszórt sötétbarna foltok tarkítják, és a hátúszó szegélyvonalának lefutási iránya más. A sügér zöldes savozottsága kifejezettebb, és az első hátúszója végén egy fekete foltot visel. Mivel a vágódurbincs sem fogható, elegendő, ha a horgász felismeri, hogy vágó vagy széles durbincset fogott, hiszen különböző okból, de mindegyiket nyomban vissza kell engednie.

A sodrást kedvelő **selymes durbincs** teste megnyúlt, oldalról

összenyomott. Feje és orra hosszú, a szeme nagy. Kis szája csúcsba nyíló vagy félíg alsó állású. Hátúszója igen hosszú és elég magas.

Alapszíne zöldessárga, hátán és oldalán 3-4 sötétbarna, helyenként megszakadó, keskeny hosszanti csík húzódik, ami alapján minden más halfajtól könnyen elkülöníthető.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

A **bucók** erősen megnyúlt, hengeres testű folyóvízi sügérféle ragadozók. Fejük hosszú és széles, fölülről enyhén lapított. Az orr hosszú, körülbelül kétszerese a nagyméretű szem átmérőjének. A száj közepes nagyságú, teljesen alsó állású.

A **magyar bucó** nagyobbra nő, testét általában szabálytalan alakú sötét foltok mintázzák, míg a kisebbre növő **német bucó** oldalát rendszerint igen határozott szélű ferde

sávok díszítik, emellett faroknyele sokkal vékonyabb és első hátúszója rövidebb.

A bucók egyedi kinézete alapján biztonságosan elkülöníthetők minden más fajtól. A süllőt és kőküllőt a csúcsba nyíló száj, a fogak, a foltozott kettős hátúszó és a testmintázat teszi a bucóktól teljesen eltérővé.

2.5.2.5. Ritka fajok: dunai nagyhering, gyöngyös koncér, vaskos csabak, pénzes pér, dunai galóca

A **dunai nagyhering** megnyúlt, oldalról lapított testű heringfélé. A szája nagy, csúcsba nyíló, felső állkapcsának szeglete túler a szem középvonalán. Az állkapcsokat, a szájpadlást, az ekecsontot és a nyelvet jól fejlett fogak borítják. Hasának alján a pikkelyek fűrészes élt alkotnak, szemének elől és hátlő részét pedig szemhéj védi. A hosszú, mélyen bemetszett farokúszó tövénél az úszóra rányúló két hosszúkás pikkelylemezt visel. Szemhéja, hosszúkás pikkelylemezei és fűrészes haséle a hazai halfajuktól jól megkülönbözteti.

A **gyöngyös koncér** megnyúlt, oldalról kevésbé lapított testű, nagyra megnövő dunai keszegfélé. Orra tompa, félleg alsó állású szája aránylag kicsi. Pikkelyeinek száma az oldalvonalon 62-67, azaz sok apró pikkelyt visel. Leginkább szintén védett nyúldomolykó hasonlít hozzá, de annak nagyobbak a pikkelyei (annak oldalvonalán a pikkelyek száma

Magyar bucó - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

Német bucó - A fénykép Dr. Harka Ákos felvétele.

kisebb, 46 és 53 között változik). A domolykónak is kevesebb a pikkelye az oldalvonal mentén, ráadásul annak szája csúcsba nyíló. A leánykoncérnak is kevesebb (44-49) pikkelye van.

A **vaskos csabak** erősen megnyúlt, hengeres, oldalról kevssé lapított, kistestű hal, ami a folyók felső szakaszán él. Nálunk csak a Felső-Tiszában lehet felbukkanására számítani. Félig alsó állású szája a kissé előrenyúló, tompa orr alatt található. Narancsszínű oldalvonala fölött az orrtól a farokúszóig egy kékesszürke sáv húzódik. Testformája és szájállása a szintén védett nyúldomolykóéhoz és gyöngyös koncéréhoz hasonló, de narancsszínű oldalvonai és a fölött húzódó kékesszürke sáv alapján nemcsak tőlük, hanem minden más fajtól jól megkülönböztethető.

A **pénzes pér** egy hegyi folyóra jellemző pisztrángfélé. Teste megnyúlt, mérsékelten magas, oldalról összenyomott. Csúcsba nyíló szája árnylag kicsi, fölső állkapcsának hátsó vége legfeljebb a szem elejének vonaláig ér. Oldalai ezüstös színűek, elszórtan apró fekete vagy sötétszürke pettyekkel. Hátúszója a többi pisztrángfélhez képest magas és hosszú, benne 13-17 elágazó sugár van. Hosszú és magas hátúszója a többi zsíruszót viselő pisztrángfélétől jól elkülöníthetővé teszi, a pontyféléknek pedig nincs zsíruszója.

A **dunai galóca** a legnagyobbra megnövő pisztrángfélé a Duna vízrendszerében. A folyók felső szakaszán érzi jól magát, nálunk inkább csak lesodródó példányok jelennek meg. Oldalról enyhén lapított teste erősen megnyúlt, hossza a testmagasságának legalább négyeszerese. Feje nagy, hosszabb, mint a test magassága. A szeme kicsi, átmérője mintegy fele az orr hosszának. Nagy, csúcsba nyíló szájában erős fogak ülnek, fölső állkapcsa túlér a szem hátsó szélénél vonalán. Pikkelyei igen aprók, számuk az oldalvonalon 180 és 200 között változik. Ezüstös színű testét és fejét apró sötét foltok díszítik, melyek gyakran X vagy félhold alakúak. Leginkább a pisztrángokkal téveszthető össze, de azok orra tompább, testük zömökebb. A sebes pisztrángot a fekete mellett legtöbbször piros pettyek is díszítik, és oldalvonai 115-130 pikkely van. A szivárványos pisztrángnak kisebb a szája, fölső állkapcsa nem ér túl a szem hátsó szélénél vonalán, és pikkelyeinek száma az oldalvonalon csak 105-160 db.

3. A HORGÁSZETIKA SZABÁLYAI

A horgászat etikai szabályai azok az emberi magatartásbeli normák, amelyeket a kulturált ember, a horgász megad másoknak és elvár másuktól. Ezek egy része, mint az korábban olvasható volt, mára beépült jogszabályainkba, megsértésük szankcionálható, míg mások továbbra is íratlan normák, azonban betartásuk éppen úgy elvárható, mint jogszabályban szereplő társaiké. A horgászok vízparti magatartása alapján ítélik meg az egész horgásztársadalmat, ezért fokozottan ügyeljünk a viselkedési normák betartására!

A horgász a vizek partján kikapcsolódva, a halfogáson keresztül élményt szerezve, felfrissülve mindenig a sportszerű horgászatra, a szabályok betartására, a természeti környezettel való összhangra törekszik. A horgászok kikapcsolódásának lényege a vizek, partok csendje, nyugalma, felüdület jelentő természeti környezete és a halfogás élménye, de nem a mindenáron történő halfogás élménye. Azért, hogy mindez érvényesülhessen, a horgász kerülje a kiabálást, hangoskodást, a technikai eszközök hangos működtetését és tartózkodjon a másokat megbotránkoztató beszédstílustól, vízpartokra nem illő viselkedéstől, nehogy ezzel mások pihenését, kikapcsolódását megzavarja.

A horgász alapvető érdeke a vizek környezetének, természeti értékeinek, halállományának védelme, ezért tekintse kötelezettségének a horgászhelyének tisztán tartását és a vize, egyesülete környezetvédelmi munkájában való részvételt.

Mindenkor védje a halak élőhelyét, a vizeket és a vízparti környezetet!

A felelős horgász tisztei a környezetet.

Horgászatkor ne hagyjon semmilyen szemetet – beleértve a kopott, levágott damilokat, horgokat (ezek veszélyesek lehetnek másokra és az állatvilágra is) –, csalikat maga után a vízen, a vízparton, a víz környezetében! Soha ne öntsön ki semmilyen szennyezőanyagot se a vízbe, se a talajra!

A horgászhelyet tartsa mindenig szemétmentesen, és tisztán hagyja hátra!

A területről elvitt hulladékot megfelelő módon, az erre a célra kijelölt nyilvános szeméttartókba, konténerekbe vagy az otthoni szemétgyűjtőkbe helyezze el!

Minimalizálja a vizek, vízfolyások töltéseinek és partszakaszainak az erózióját, pusztulását!

Támogassa a helyi környezetvédelmi és természetvédelmi törekvéseket!

Értesítse a vízhasznosítót (halászati őrt) és az illetékes hatóságot a bekövetkezett környezetkárosodásról, vízsennyezésekéről, halbetegségekről!

Minden személy, aki horgászik a vizeken, a vízparton egyenlő, függetlenül kortól, nemtől, beosztástól, tapasztalattól.

Legyen udvarias más horgásztársakkal, tisztei más horgászok jogait!

Tartsa tiszteletben a többi horgász és a szabadban pihenni vágyók jogait! Tisztei a tulajdonjogokat és ne kövessen el birtokháborítást magánkézben lévő földeken és vizeken!

Rendszeresen gyarapítsa horgászati ismereteit és tudását!

Folyamatosan keressen új ismereteket és tapasztalatokat!

Ossza meg tudását és tapasztalatait másokkal!

Részeseítse előnyben a sporthorgászatot és mindenig tartsa be a horgászrendi előírásokat!

Legyen együttműködő és megértő a bennünket képviselő, a közösségi döntést végrehajtó horgászegyesület felé, munkájával, javaslataival segítse az egyesület törekvésein!

A horgászversenyek és a horgász versenysport törekszik a felszerelések, a fogástechnika fejlesztésére az eredményesség és a halat kímélő módszerek kialakítása érdekében.

A horgászversenyek mottója: a megfogott hallal való kíméletes bánásmód, a halak biztonságos élve tartása, majd a mérlegelést követő mielőbbi elengedése.

A nagy látogatottságú, kedvelt horgászhelyeken a később érkezők minden úgy helyezkedjenek el, hogy az ott lévőket a horgászásban ne zavarják és a horgászkészsg bedobása ne jelentsen másokra balesetveszélyt!

Adjon másnak is helyet, teret a horgászathoz! Ne zsúfolódjanak össze, tartsanak kellő távolságot egymástól!

Olyan felszerelést használjon, amellyel irányítani lehet a halat, és amellyel távol tudja tartani a többi horgásztól! Amikor egy szomszédos horgász megakaszt egy halat, és várható, hogy annak kifárasztáshoz az előttünk lévő területre is szükség lesz, akkor vegyük ki a felszerelést a vízből ezzel is segítve a horgásztársat a hal megfogásában.

Lehetőleg gyorsan szákolja meg a halat, hogy a többi horgász visszatehesse horgászkészsgét a vízbe!

A horgászat során becsülje és védje a vízi környezet minden lakóját és minden kíméletesen bánjon minden hallal!

Ha valamely vízszakaszon sorozatosan méreten aluli vagy fajlagos tilalom alatt álló hal akad horogra, a halállomány kímélése érdekében változtasson horgászhelyet és szükség szerint módszert! Ez akkor is indokolt, ha szabályosan horgászva sorozatosan kívülről akad a halba a horog. Szándékosan sohase akasszon halat kívülről, hiszen azt úgyis el kell engednie!

Horgászat közben minden gondolja át, hogy fogásából mennyi halra van szüksége, és csak annyi halat tartson meg, amennyire szüksége van, ne tegye szákba azokat a halakat, melyeket nem kíván elvinni, és ne is pocsékolja, ne dobja ki a szemétbe pazarlóan halzsákmányát. A szükségtelen mennyiséggű halat és azokat, melyeknek elvitelét az előírások tiltják, a fogást követően nyomban, óvatosan és sértetlenül, nagyon kíméletesen engedje vissza, lehetőség szerint ki se vegye a vízből! Ha kíméletesen visszaengedi a halakat, később újra lehetőség nyílik majd a megfogásukra.

Mindig megfelelő módon tárolja a kifogott halat! Ne tartsa meg halzsákmányt csak azért, hogy mutogassa, felvágjon vele! A halakat ne tegye ki lassú fulladásnak! A hal megölése minden legyen gyors és humánus.

Tegyen meg minden az idegenhonos növények és állatok nemkívánatos terjedésének megakadályozása érdekében! Ismerje meg a nemkívánatos fajokat és segítsen megelőzni elterjedésüket.

A haltelepítésekre csak a víz hasznosítójának van joga. Lehetőleg ne használjon olyan élő csalihalat, amely más vízterületről származik, és ne eresszen be a vízbe idegen halfajokat, mivel azok életben maradva elszaporodhatnak horgászvizeinkben. Tegyen meg minden az invázív, idegen, terjeszkedő halfajok elszaporodásának megelőzése érdekében!

A horgász óvja, védi a vizek halállományát és nem irigyli másoktól a halfogás élményét. Tapasztalataival, tanácsaival lehetősége szerint segíti horgásztársait, mindenekelőtt a

fiatalokat, a kezdőket és az ország más tájairól érkezett horgászvendégeket, valamint azokat, akik arra idős koruk vagy testi fogyatékosságuk miatt fokozottabb mértékben rászorulnak.

A horgász, a halászati őrök és más hivatalos személyek által végzett ellenőrzéseket ne tekintse indokolatlan zaklatásnak, segítse a halászati őrök felelősségteljes munkáját, melyet a becsületes horgászokért, a vizek halállományának és környezetének védelme érdekében végeznek.

Azokat a horgászokat, akik megszegik a vonatkozó jogszabályi és helyi előírásokat, erre figyelmeztesse, vagy jelezze a szabálytalanságot a halászati őr, illetve a halgazdálkodási hasznosító részére!

A vízparti és nyíltvízi horgászat veszélyforrásokat is rejt, ezek elkerülése és a kulturált emberhez méltó magatartás érdekében horgászat előtt és közben célszerű tartózkodni a szeszes italok fogyasztásától.

A sportszerű, etikus horgászok azok, akik mindenkor figyelnek a vizek halállományára, a víz környezetére, természeti értékeire, betartják a vonatkozó jogszabályok horgászati tevékenységre vonatkozó előírásait, és a horgászat általános etikai alapelveit.

4. AZ EGYESÜLETI TAGSÁGBÓL EREDŐ JOGOK ÉS KÖTELEZETTSÉGEK, HORGÁSZSZERVEZETEK SZEREPE

4.1. A Horgász egyesületek

Horgász egyesületek alapműködés szerint elvárható feladatai:

- Horgászati feltételek biztosítása, körülmények javítása a tagok számára
- Tagsági viszonyok kezelése, érdekvédelem, oktatás, nevelés
- Kapcsolattartás a területi horgász szövetséggel
- Gyermek- és ifjúsági horgászat népszerűsítése
- Egyesületi vagyon kezelése, horgászathoz kapcsolódó szolgáltatások nyújtása

4.2. Egyesületi tagságból eredő jogok és kötelezettségek

Az egyesület tagja jogosult az egyesület tevékenységében részt venni.

Az egyesület tagjait egyenlő jogok illetik meg és egyenlő kötelezettségek terhelik, kivéve, ha az alapszabály különleges jogállású tagságot határoz meg.

A tag tagsági jogait személyesen gyakorolhatja. A tag tagsági jogait akkor gyakorolhatja képviselőn keresztül, ha azt az alapszabály lehetővé teszi. A tagsági jogok forgalomképtelenek és nem örökölhetők.

A tagok – a tagdíj megfizetésén túl – az egyesület tartozásaiért saját vagyonukkal nem felelnek.

Az egyesület tagja köteles az alapszabályban meghatározott tagi kötelezettségek teljesítésére.

Az egyesület tagja nem veszélyeztetheti az egyesület céljának megvalósítását és az egyesület tevékenységét.

4.3. Horgászszervezetek

A hal védelméről és a halgazdálkodásról szóló törvény értelmében, a horgászszervezeti tagság kötelező a horgászok részére a gyermekhorgászok kivételével.

A horgászszervezetek elsődleges feladata a horgászok érdekvédelme.

A horgász egyesületek horgász szövetségekbe tömörülhetnek - amely nem kötelező jellegű -, melyek közül a legismertebb a Magyar Országos Horgász Szövetség, a MOHOSZ.

5. A HALÁSZATI ŐRZÉS, VALAMINT A HORGÁSZATTAL KAPCSOLATOS HELYSZÍNI HATÓSÁGI ÉS RENDÉSZETI INTÉZKEDÉSEK

5.1. A halászati őrok feladata

A halászati őrok feladata a halgazdálkodásra jogosult halgazdálkodási terv alapján hasznosított halgazdálkodási vízterületének őrzése, a benne található halállomány, és élőhelyének a védelme.

A halászati őr működési területét a halgazdálkodási hatóság az általa kiadott szolgálati naplóban határozza meg. A halászati őr jogosult a működési területén kívüli nem nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen is eljárni.

A halászati őr a rendészeti feladatokat ellátó személyek, valamint a fegyveres biztonsági őrok ruházati ellátására vonatkozó részletes szabályokról szóló 70/2012. (XII. 14.) BM rendeletben meghatározott formaruhát köteles viselni, a formaruha felsőruházatának bal ujján a halászati őri tevékenység megnevezését tartalmazó jelzést felvárással, hímzéssel vagy tépőzárral kell rögzítenie. A halászati őri jelvényt a formaruházat felső ruházati viseletelemeinek mellzsebén, bal oldalt a zsebfedő alatt, a rögzítő gombjára gombolva, vagy az annak megfelelő helyre tűzve kell viselnie.

5.2. A halászati őr kötelezettségei a működési területén

- A halászati őr munkavégzése közben köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha illetékességi területén, a törvényben meghatározott feladatai ellátása során jogszabálysértő tényt, tevékenységet, mulasztást észlel vagy olyan tényt, tevékenységet, mulasztást hoznak tudomására, amely törvényben meghatározott feladatai ellátásával összefüggő ügyben beavatkozást tesz szükségesse,
- Intézkedése megkezdése előtt köteles szolgálati igazolványát felmutatni. Ha a szolgálati igazolványának felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni.
- A halászati őr által alkalmazott intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

5.3. A halászati őr által alkalmazható intézkedések

A halászati őr az illetékességi területén jogosult:

- azt a személyt, aki a halgazdálkodási vízterületen, annak partján halászik, horgászik, hal kifogására irányuló tevékenységet végez vagy ahhoz előkészül, a halfogásra jogosító okmányok bemutatására felszólítani,
- a horgászó személyt a birtokában lévő hal kifogására való jogosultságának igazolására felszólítani, a jogosultság hiányában kifogott halat a vízbe kíméletesen visszahelyeztetni, az élettelen halat elismervény ellenében visszatartani,

- a kifogható mérettartományon kívüli, a területi jegyen meghatározott mennyiségen felüli, a tilalmi időben kifogott, valamint a védett halat és más hasznos víziállatot a vízbe kíméletesen visszahelyeztetni, az élettelen halat elismervény ellenében az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló törvény szerint elvenni,
- a horgászati vagy halászati jogszertő cselekményt elkövető, helyi horgászrendet megszűrő személytől a területi jegyet elvenni és azt a kibocsátónak haladéktalanul megküldeni,
- a horgászati vagy halászati jogszertő cselekmények alábbi minősített eseteiben az állami horgászjegyet, turista állami horgászjegyet, állami halászjegyet elvenni attól a személytől, aki
  - tiltott vagy nem megengedett eszközzel, illetve módon horgászik vagy halászik, ideértve a megengedettnél több horgászkézség vagy halászeszköz használatát,
  - nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen területi jegy nélkül horgászik vagy halászik,
  - kíméleti területen horgászik vagy halászik,
  - tilalmi időszakban a tilalom alá eső hal egyedét kifogja,
  - védett hal egyedét kifogja,
  - általános tilalmi időben horgászik vagy halászik, vagy
  - a méret-, illetve mennyiségi korlátozásokat megszegi,
  - az e törvény végrehajtására kiadott rendeletben foglaltnál nagyobb testhosszúságú, a vízpartról élve elszállítani megkísérelt halat abba a nyilvántartott halgazdálkodási vízterületbe visszaengedni, amelyből a halat kifogták, vagy elismervény ellenében elvenni és gyorsan, kíméletesen leölni.
- a törvényben meghatározott feladataival összefüggő jogellenes cselekmény, szabálysértés, bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, valamint a cselekmény folytatásában megakadályozni,
- azt a dolgot, amely a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvény, vagy a büntetőeljárásáról szóló törvény alapján lefoglalható, bizonyítékként felhasználható, a rendőrségnak, a jogosultnak, vagy az eljáró hatóságnak történő átvételi elismervény ellenében ideiglenesen elveheti,
- a törvényben meghatározott feladatával összefüggő jogellenes cselekmény elkövetésén tetten ért személyt, ha nem igazolja személyazonosságát, dolog kiadását megtagadó személyt, valamint ha a tetten ért személy az előállításnak ellenszegül vagy az előállítás egyéb okból nem hajtható végre a rendőrség megérkezéséig - de legfeljebb két óra időtartamra – visszatartani,
- a törvényben meghatározott feladataival összefüggő jogellenes cselekmény elkövetésével gyanúsítható személyt, valamint azon szabálysértés esetén, amely tekintetében helyszíni bírság kiszabására jogosult annak elkövetésével gyanúsítható személyt, a személyazonosságának megállapítása érdekében igazolattni,
- a törvényben meghatározott feladatkörébe tartozó jogellenes cselekmény, valamint azon szabálysértések esetén, amellyel kapcsolatban helyszíni bírság kiszabására jogosult, a

szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy ruházatát kizárolag az érintett személy beleegyezésével – bizonyítékként felhasználható dolog elvételé érdekében – átvizsgálni (ha előállításra is jogosult nem szükséges az érintett beleegyezése),

- a törvényben meghatározott feladatkörébe tartozó jogellenes cselekmény, valamint azon szabálysértések esetén, amellyel kapcsolatban helyszíni bírság kiszabására jogosult a szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy csomagját és az elkövetéshez használt járművet – a bizonyítékként felhasználható dolgok felkutatása vagy biztosítása érdekében – átvizsgálni,
- abban az esetben, ha a halászati őr közzszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló személy, – és a munkáltató a rendőrséggel együttműködési megállapodást kötött – akkor jogosult a tetten ért személyt bűncselekmény vagy azon szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén, amely tekintetében helyszíni bírságot szabhat ki az eljárás lefolytatása érdekében haladéktalanul előállítania helyi rendőri szervhez, vagy a rendőrséggel egyeztetett helyszínen a rendőrség részére átadni. Ellenszegülés esetén az előállításhoz a Rendőrségről szóló törvény szerint a rendőrség segítségét kell kérnie.
- Az előállítás során az ellenszegülés megtörése, a szökés megakadályozása érdekében testi kényszert, valamint bilincset alkalmazhat. Az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de a rendőrséghöz történő előállítás során legfeljebb 4 órán át korlátozhatja.

5.4. Társadalmi halőr fogalma, jogállása

A Hhvtv. annak érdekében, hogy a halászati őrzés szélesebb körben megvalósulhasson bevezette a társadalmi halőr intézményét. A társadalmi halőröket a halgazdálkodásra jogosult kérelmére a halgazdálkodási hatóság bízza meg az illetékekességi területén, ha a halászati őrzés és a halállomány védelem biztosítása érdekében indokolt.

5.5. Társadalmi halőr intézkedési jogosultságai

A társadalmi halőr a halászati őrnél szűkebb körű intézkedési jogosultságokkal bír, azonban azokat az alapvető ellenőrzési feladatokat elláthatja, amelyek elégsegések jogszertés esetén a feljelentés elkészítéséhez, így halgazdálkodási hatósági eljárás kezdeményezéséhez. A társadalmi halőr jogosult tehát:

- a halfogásra jogosító okmányok ellenőrzésére és a 45. § (1) bekezdése alapján azok átvételére,
- halászati, horgászati jogszertés gyanúja esetén a halfogásra jogosító okmányok visszatartására a halászati őrnek történő átadásáig, illetve bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúja esetén a halfogásra jogosító okmányok visszatartására a halászati őr vagy a rendőrség megérkezéséig,
- a kifogott hal fajának, méretének, tömegének ellenőrzésére, valamint halászati, horgászati jogszertés gyanúja esetén

- a hal visszatartására a halászati őr megérkezéséig, vagy
- a hal visszaengedésére.
- A társadalmi halőr jogosult a fentiekben felsorolt intézkedések keretében a halfogásra jogosító okmányokban foglalt személyes adatok kezelésére az intézkedése alapján indult eljárás megindításáig.

5.6. Állami halőri szolgálat

Az Állami Halőri Szolgálatot a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal működteti. Az állami halászati őr országos illetékességgel jár el, megilleti a halászati őr és a halgazdálkodási hatóság jogosítványa. Az állami halászati őr nem csak a vízterületeken és azok partján járhat el, hanem jogosult a hal és haltermék nyomon követésére is. Ez alapján eljárhat hal és haltermék értékesítő helyeken, de alapos indokkal még magánterületen is.

5.7. A halászati igazgatás

Az eddig taglalt szabályok és előírások csak akkor tarthatóak be hatásosan, ha minden előírásokat egy hatóság felügyeli. A jogszabály ezeket a feladatokat a halgazdálkodási hatóság hatáskörébe utalja, amely következetében a halgazdálkodással összefüggő állami feladatok végrehajtását a halgazdálkodási hatóság végzi.

5.8. A halgazdálkodási hatóság alkalmazható jogkövetkezmények

A halgazdálkodási hatóság a feltárt jogosítés súlyával arányosan, a jogosítésben rejlő kockázat mértékének és jellegének figyelembevételével a következő intézkedéseket hozhatja:

- tevékenység végzését határozott időre, teljesen vagy részlegesen felfüggesztheti, korlátozhatja, a működést megtilthatja, az újbóli működést feltételhez kötheti;
- vállalkozás, létesítmény működési engedélyét feltételhez kötheti, módosíthatja, felfüggesztheti, visszavonhatja, illetve kezdeményezheti annak visszavonását;
- vállalkozás, létesítmény nyilvántartásba vételét feltételhez kötheti, határozott időre vagy véglegesen megtagadhatja, a vállalkozást, létesítményt törölheti nyilvántartásából;
- az újbóli engedélyezést vagy nyilvántartásba vételt oktatáson való részvételhez, annak igazolásához, illetve vizsgázáshoz kötheti;
- haltermék előállítását, tárolását, szállítását, felhasználását, forgalomba hozatalát, behozatalát, kivitelét, illetékességi területén való átszállítását feltételhez kötheti, korlátozhatja, felfüggesztheti, megtilthatja;
- elrendelheti a halállomány, haltermék lefoglalását, forgalomból való kivonását, visszahívását, ártalmatlanítását, megsemmisítését;
- megtilthatja gépek, eszközök használatát;
- halfogásra alkalmas eszközt lefoglalhat, elköbozhat, elrendelheti a tulajdonos költségére történő megsemmisítését,

- halgazdálkodási hatósági eljárás keretében elköbözött, ideiglenesen visszatartott vagy tulajdonosa által hátrahagyott horgászkésziséget, halászeszközt, egyéb eszközt – ha az erről szóló döntés jogerőre emelkedésének vagy a hátrahagyott eszköz elköbözásának, ideiglenes visszatartásának vagy megtalálásának időpontjától számított hat hónapon belül nem jelentkezik érte tulajdonosa – a halgazdálkodási hatóság jogosult megsemmisíttetni vagy a tulajdonos nevében és helyett rendelkezni vele.

5.8.1. A halvédelmi bírság

A halgazdálkodási hatóság halvédelmi bírságot szab ki

- a jogosulatlanul horgászó;
- a jogosulatlanul halászó;
- a fogási napló vezetését elmulasztó;
- nem megengedett módon, eszközzel vagy tilalmi időben horgászó vagy halászó;
- a nem fogható hal és más hasznos víziállat kifogását (gyűjtését) megvalósító;
- a halgazdálkodási kíméleti területen a tilalom feloldásáig halászati, horgászati vagy egyéb tevékenységet – ideértve gépi meghajtású vízi jármű használatát –, vadászatot, fürdőzést végző;
- a halfogásra jogosító okmányok nélkül halfogásra alkalmas állapotban lévő eszközzel halgazdálkodási vízterületen vagy annak partján tartózkodó és a 43. § (2) bekezdés a) pontja szerinti pótlást elmulasztó;
- a törvényben foglalt tilalmakat és korlátozásokat megszegve halfogásra alkalmas állapotban lévő eszközzel halgazdálkodási vízterületen vagy annak partján tartózkodó;
- a halászati engedély, állami horgászjegy, állami halászjegy igénylése során az e törvény végrehajtására kiadott rendeletben meghatározott nyilatkozatot valótlan tartalommal megtévő;
- a hal élőhelyén kialakult természeti egyensúly megbontására alkalmas szervezetet, táplálékanyagot, szennyezőanyagot halgazdálkodási vízterületre kijuttató;
- méret- vagy mennyiségi korlátozással, vagy tilalmi idővel védett hal vagy más hasznos víziállat jogosulatlan kifogását megvalósító személlyel szemben;
- a nem nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen őshonos hal kifogását megvalósító;
- a halfogásra alkalmas horgászkésziséget vagy aktív halászeszközt annak halfogási célú használata során folyamatos felügyelet nélkül hagyó,
- az e törvény végrehajtására kiadott rendeletben foglaltnál nagyobb testhosszúságú, jogszerűen kifogott halat a vízpartról nem leölve elszállító,
- a kifogott halat korábban kifogottal kicsérélő,
- az e törvény végrehajtására kiadott rendeletben foglalt meghatározás szerint kívülről akasztott halat megtartó
- Ha a jogosítás súlya azt indokolja, a halgazdálkodási hatóság a vízilétesítmény üzemeltetőjére halvédelmi bírságot szab ki, ha a vízilétesítmény üzemeltetője a 19. § (1) vagy (3) bekezdésben foglaltaknak ismétlődő jelleggel nem tesz eleget és emiatt jelentős halpusztulás következik be.

A halvédelmi bírság legkisebb összege tízezer forint, legmagasabb összege ötszázezer forint.

5.8.2. Eltiltás, horgászjegy visszavonása

A halvédelmi bírságnál kell megemlítenünk egy másik szankciót, nevezetesen az állami horgászjegy visszavonását, illetőleg kiváltásától történő eltiltást.

Halászati engedély, állami halászjegy, állami horgászjegy, turista állami horgászjegy nem adható annak a személynek – a halgazdálkodási hatóság bírságot kiszabó határozatában megállapított eltiltás időtartamára –, akivel szemben halvédelmi bírságot szabtak ki. A halgazdálkodási hatóság által megállapított eltiltás lejártát követően halászati engedély, állami halászjegy, állami horgászjegy, turista állami horgászjegy csak akkor adható ki, amennyiben az igénylő a halvédelmi bírságot megfizette.

Az állami horgászjegyet, a turista állami horgászjegyet a halgazdálkodási hatóság visszavonja attól a személytől

- aki ezen okmányát a helyszíni ellenőrzéskor nem tudja felmutatni és mulasztását a halgazdálkodási hatóságnál 10 napon belül nem pótolja,
- akivel szemben halvédelmi bírságot szabtak ki,
- akinek a horgászattal, a halászattal vagy a hal fogásával összefüggésben szabálysértési vagy büntetőjogi felelősséget megállapították,
- aki tiltott vagy nem megengedett eszközzel, illetve módon halászik vagy horgászik.

6. A VÍZPARTI ÉS A CSÓNAKBÓL TÖRTÉNŐ HORGÁSZAT LEGFONTOSABB SZABÁLYAIRÓL ÉS ETIKAI ELVÁRÁSAIRÓL

6.1. A vízparton betartandó fontosabb biztonsági szabályok

A horgászok környezetvédők is és ennek minden meg kell mutatkozni magatartásukban, ezért óvják és védk a vizek állat- és növényvilágát. A horgászok szervezetei pedig jelentős anyagi áldozatvállalással pótolják, értékes halfajokkal fejlesztik a vizek halállományát.

A vizek környezetének védelméről fakadóan a horgászati tevékenység során tilos a vízi és vízparti élőhelyek károsítása, a halak szándékos zavarása. Az észlelt víz- és környezetszennyezést, kivált a halpusztulást és a halbetegséget a horgász haladéktalanul jelentse a horgászrend mellékletében megtalálható tájékoztató anyagnak megfelelően a vízhasznosítónak, a halörnek, az illetékes környezetvédelmi és természetvédelmi hatóságnak, a vízügyi igazgatóságnak, a halgazdálkodási hatóságnak, vagy más hivatalos személynek, szervnek!

Az etetés a horgászat eredményességét segíti. Etetőanyagot megfelelő minőségen és minden mértéktartó mennyiségben használunk! A víz minőségének védelme érdekében tilos minden, olyan természeti egyensúly megbontására alkalmas szervezet, táplálékanyag, etetőanyag vízbe juttatása, amely a víz minőségét rontja. Az etetést egyes a halgazdálkodási hatóság , illetve a helyi horgászrend is korlátozhatja vagy meg is tilthatja.

Egy igazi horgász a horgászhelyét tisztán tartja és azt a horgászat befejeztével tisztán hagyja hátra. A horgász a konyhára szánt zsákmányát lehetőleg kijelölt hالتisztító helyen, dolgozza fel, vagy a kíméletesen megölt halat tisztítás nélkül szállítsa el. Szemetet, étel-, ital-, és horgászcsali-maradékot, vagy más hulladékot a horgászhelyén nem hagyja hátra. Ha a vízparton nincs erre a célra kialakított szemetgyűjtő, a horgász a horgászhely elhagyásakor magával viszi a szemetet és annak megfelelő elhelyezéséről gondoskodik.

A kijelölt fürdőhelyeken – azok fürdőzők általi látogatottsága idején – csak a kijelölt hatósággal, a strand tulajdonosával, kezelőjével egyeztetett időpontban szabad horgászni.

A parti horgász sötétedés után – ha közvilágítás nincs azon a területen, valamint ha horgászmódszerével ez összeegyeztethető – lehetőleg világítsa ki horgászhelyét folyamatos fénnel és jól látható módon.

Folyóvíz jegén tartózkodni, így horgászni is tilos. Állóvíz jegén csak nappal és csak ott szabad, ahol az nem tiltott és a jég legalább 10 cm vastag, nem olvad és nem mozog. A horgász a kivágott léket köteles szembetűnően megjelölni. A horgászhelyet a jégen nem szabad gépjárművel megközelíteni.

Védett természeti területeken a horgászathoz a természetvédelmi hatóság engedélye is szükséges. A megszokott gyakorlat szerint ezt az engedélyt a halgazdálkodási hasznosító kéri meg, így az általa ennek függvényében kiadott területi engedélyekbe feltételrendszerként a természetvédelmi kezelő elvárásai már beépültek.

E horgászvizeken a horgásznak kellő gondossággal kell ügyelni a természetvédelmi előírások betartására. Nem nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen a horgásznak meg kell győzönnie arról, hogy a víz védett természeti területen van-e, mert ha igen, akkor ott az állami jegy

önmagában nem biztosítja a legális horgászati lehetőséget, ahhoz még a természetvédelmi hatóság engedélye is szükséges.

6.2. A csónakból történő horgászat fontosabb szabályai

Horgászni csak a vízi közlekedési rend elsődlegességének betartásával szabad. A horgászat során az esetleg használt karót, bóját a horgászat befejeztével a vízből el kell távolítani. A csónak tulajdonosa köteles gondoskodni arról, hogy a csónak felszereltsége és műszaki állapota a mindenkor rendeleti előírásoknak megfeleljen. A csónak vezetője köteles a Hajózási Szabályzat rendelkezései szerint vezetni a vízi járművet. A csónakkal kellő távolságban kell elhaladni a partról, a horgászállásokról vagy csónakból horgászók bevetett felszereléseitől. Motoros vízijármű használata esetén a sebességet csökkenteni kell az indokolatlan hullámverés elkerülése érdekében.

A víziközlekedés fontosabb szabályait a víziközlekedés rendjéről szóló 57/2011. (XI. 22.) NFM rendelet szabályozza, amelynek bizonyos részeit a csónakból horgászni kívánó személynek is ismernie kell. Ennek megfelelően az alábbiakban röviden összefoglaljuk a legfontosabb elemeket, de **ezek – természetesen – nem tartoznak a horgászvizsgához elsajátítandó kötelező ismeretekhez.**

6.2.1. Vízijármű vezetőjére vonatkozó szabályok

Csónakot és nyilvántartásba vételre nem kötelezettségi vízi sporteszközt, ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – az vezethet, aki

- a 14. életévét – gépi hajtású vízijármű esetében 17. életévét – betöltötte,
- úszni tud,
- a vezetésben kellő gyakorlattal rendelkezik és
- ismeri az a Hajózási szabályzat rendelkezéseit, valamint az igénybe vett vízterület sajátosságait.

Ha több személy tartózkodik a csónakban vagy nyilvántartásba vételre nem kötelezettségi vízi sporteszközön, indulás előtt 16. életévét – gépi hajtású vízijármű esetében 17. életévét – betöltött, valamint a fentiekben ismertetetteknek megfelelő vezetőt kell kijelölni.

6.2.2. Csónakkal való közlekedés szabályai

Csónakkal, vízi sporteszközzel és kishajóval a parttól vagy kikötőhelyről elindulni és menetirányt változtatni akkor szabad, ha az a víziközlekedés más résztvevőit nem zavarja és vízben tartózkodó személyt nem veszélyeztet.

Csónak vagy vízi sporteszköz más hajóval történő találkozás, keresztezés és előzés esetében a kishajóra vonatkozó szabályokat alkalmazza.

Ha azonos hajtású kishajók vagy csónakok vagy vízi sporteszközök (a vitorlával haladók kivételével) egymás útvonalát keresztezik, a jobbról érkezőnek van elsőbbsége.

A gépi erővel hajtott kishajó, csónak és vízi sporteszköz, valamint a nem gépi erővel és nem vitorlával hajtott csónak és vízi sporteszköz találkozáskor és keresztezéskor köteles a vitorlával haladó kishajó, csónak és vízi sporteszköz útjából kitérni.

A gépi erővel hajtott kishajó, csónak és vízi sporteszköz találkozáskor és keresztezéskor köteles kitérni a nem gépi erővel és nem vitorlával hajtott csónak és vízi sporteszköz útjából és – feltéve, hogy a víz szélessége és mélysége ezt lehetővé teszi – legalább 30 m távolságot tartani attól.

A gépi erővel hajtott kishajók, csónakok és motoros vízi sporteszközök találkozásukkor jobbra kell tartaniuk és a bal oldaluk felől kell egymást elkerülniük.

Csónakkal (kivéve a hajó csónakját), kishajóval (kivéve a hajó kisgéphajóját), továbbá vízi sporteszközzel

- a menetben lévő nagyhajó útvonalát a nagyhajó haladási irányában 1000 méternél kisebb távolságon belül keresztezni,
- a menetben lévő, két gyors, percenként 100-120-szor felvillanó sárba villogó fénnyel viselő gyorsjáratú hajó útvonalát a gyorsjáratú hajó haladási irányában 1500 méternél kisebb távolságon belül keresztezni, és
- az a) és b) pontban meghatározott, menetben lévő hajókat hátulról 60 m-nél, továbbá oldalról – feltéve, hogy a víziút méretei ezt lehetővé teszik – 30 m-nél kisebb távolságra megközelíteni tilos.

Kikötött úszólétesítmény és a part közötti vízterületen, a kötelek, támdorongok, kikötői eszközök, az alacsonyvezetésű köteles komp kifeszített kötele alatt közelekedni, és a kötele minden irányból az attól mért 50 méternél kisebb távolságra megközelíteni tilos.

Vízben tartózkodó személyt – a mentés esetét kivéve –

- a vitorlával haladó kishajóval, csónakkal és vízi sporteszközzel, valamint a nem vitorlával és nem gépi erővel haladó csónakkal legalább 10 m,
- gépi erővel hajtott kishajóval, csónakkal, vízi sporteszközzel, valamint a nem vitorlával és nem gépi erővel haladó vízi sporteszközzel legkevesebb 30 m távolságban úgy kell kikerülni, hogy az a vízijármű és a közelebbi part vagy az öt kísérő vízijármű között maradjon. A vízben tartózkodót a vízijármű közeledésére - szükség esetén - kiáltással is figyelmeztetni kell és a vízijármű sebességét olyan mértékre kell csökkenteni, hogy az ne okozzon hullámzást a vízben tartózkodó közelében.

Ha az előző bekezdésben előírt megközelítési szabály betartása a vízterület méretei miatt nem lehetséges, akkor a vízben tartózkodó körül 30 m sugarú kör területén legfeljebb 5 km/h sebességgel szabad elhaladni a vízben tartózkodó zavarása nélkül.

6.2.3. Csónak felszerelése, és biztonsági előírásai

A kishajó és a csónak a víziközlekedésben csak a biztonsági előírások megtartásával vehet részt.

Ha a csónak és kishajó használatakor a megengedett legkisebb biztonsági távolság – ideiglenesen – nem tartható meg, a csónakban és kishajóban tartózkodó személyek mentőmellényt viselni kötelesek.

A csónakból és kishajóból indulás előtt – és szükség esetén menetben is – el kell távolítani a stabilitását és úszóképességét befolyásoló mennyiségű vizet.

A kishajó és a csónak legkisebb biztonsági távolsága:

- a Balatonon 0,3 m,
- más vízterületen 0,25 m.

Biztonsági távolság: a kishajó vagy a csónak vízmentes oldala, illetve fartükre felső szélénél legmélyebb pontja és a tényleges merülési sík közötti legkisebb távolság.

Csónak az alábbi alapfelszereléssel közlekedhet:

- mentőmellény – a csónakban tartózkodó 16. életévüket be nem töltött személyek és úszni nem tudó felnőttek együttes számának megfelelően, de legalább 1 db,
- evező – a csónakban tartózkodó személyek számának és a csónak hajtásának megfelelően, de legalább 1 db,
- horgony – 1 db, a csónak horgony nélküli tömegének legalább 5%-ával egyenlő tömegű horgony (a horgony a mederhez történő ideiglenes rögzítésre alkalmas, más számára veszélytelen kialakítású eszközzel, tárggyal helyettesíthető),
- kikötésre és horgonyzásra alkalmas és megfelelő állapotú kötél vagy lánc – legalább 10 fm,
- legalább 1 liter ūrméretű vízmerő eszköz – 1 db,
- egy elektromos üzemű, szokásos erősségű, fehér fényű, szükség szerinti irányba fordítható fényforrás, amivel a csónakos a közeledő vízijárműnek jelezni tud; a biztonságos üzemelés feltétele tartalék izzó megléte vagy olyan fényforrás, amelyben több, egymástól függetlenül működőképes izzó vagy világító dióda (LED) van, továbbá tartalék áramforrás megléte a napnyugtától napkeltéig terjedő időszakban,
- a csónak üzembentartójának nevét és elérhetőségét tartalmazó – a csónaktesten tartósan rögzített – tábla,
- ha a csónakban tűz- vagy robbanásveszélyes anyagot szállítanak, akkor megfelelő 8A, illetve 34B oltásteljesítményű tűzoltó készülék – 1 db.

6.2.4. A csónak használata

A menetben levő csónakban tartózkodóknak – a csónak vezetője evezést (védlizés), csáklyázást vagy más munkát végző személy kivételével – tilos állni.

A csónak vezetője a beszállás előtt köteles tisztázni, hogy a csónakban helyet foglaló személyek tudnak-e úszni és azok nyilatkozata, továbbá a Hajózási szabályzat rendelkezései alapján a mentőfelszerelés elhelyezéséről, továbbá alkalmazásra való készenlétéiről köteles gondoskodni.

Vízen levő (közlekedő vagy veszteglő) csónakban tartózkodó úszni nem tudó, valamint 14 évnél fiatalabb személy, továbbá vízi sporteszközön közlekedő minden személy köteles mentőmellényt viselni.

Csónak vagy vízi sporteszköz vezetését a Hajózási szabályzat egyéb rendelkezéseinek megtartásával csak partközelben, hajóúton kívül, kikötőben az üzemeltető által kijelölt részen, motoros vízi sporteszköz vezetését a hajózási hatóság által engedélyezett zárt vízi sportpályán szabad oktatni és gyakorolni.

Azonos hajtású csónakok – kivéve a vitorlával haladó csónakokat – találkozásakor a völgymenetben haladó csónak köteles a hegymenetben haladó számára a partközeli elhaladást biztosítani. Ha az egymás melletti biztonságos elhaladás csak az egyik csónak menetirányának változtatásával lehetséges, a hegymenetben haladó csónak köteles kitérni.

7. ALAPVETŐ HORGÁSZMÓDSZEREK

A HhvTv. alapján:

A horgászat: rekreációs célból a halnak halgazdálkodási vízterületen és haltermelési létesítményben az e törvényben és a végrehajtásra kiadott rendeletben megengedett módon és horgászkézséggel vagy a csalihalnak 1 négyzetméternél nem nagyobb emelőhálóval való fogása;

A horgászkézség: horgászati célú, halfogásra alkalmas eszköz, amely legalább horgászbotból, horgászzsinóból áll, és legfeljebb három horoggal van felszerelve.

A horgászmódszereket a bot, zsinór, csali elhelyezés, felkínálás, bevetés, vezetés, használat stb. alapján az alábbiak szerint csoportosíthatjuk.

7.1. Úszós horgászmódszerek

E módszereknél_a hal kapását a vízfelszínen látható úszó jelzi, illetve az úszó tartja a vízoszlop kívánt részén a csalit.

7.1.1. Spiccbotozás

Jellegzetes kezdő, illetve kishal-, csalihalfogó, egyszerű horgászmódszer, ugyanakkor gyorsasága miatt kedvelt és eredményes versenymódszer is. A rövidebb botok kis súlya és csekély nyélátmérője miatt a kezdő kisgyermekek is gyakorolhatják. A zsinór egyik vége a bot (3, 4, 5, 6, 7 m hosszú) elkeskenyedő végére, a spiccre van rögzítve, a zsinór másik végén előkén vagy direktbe kötve kisméretű horog található. Az általában könnyű, finom úszót rendszerint néhány darab sörétőlom tartja egyensúlyban. A kész szerelék a bothossznál kicsit rövidebb, így kényelmesen használható kishalak horgászatára, mivel a hal súlya alatt meghajló bottal éppen kézhez lehet lendíteni a kisebb halakat. A nagyobbak fárasztása ezzel a felszereléssel már némi gyakorlatot kíván, és azok kiemeléséhez természetesen merítőháló használata is szükséges.

7.1.2. Úszózás orsós bottal

7.1.2.1. Horgászat bolognai bottal

A bolognai bot jellegzetes, 4-9 m hosszú, karcsú, könnyű, felgyűrűzött és orsóval felszerelt úszós bot. Precíz, egy helyben történő állóvízi horgászathoz vagy folyóvízi úsztatáshoz alkalmazható. Lényeges a bot hossza miatt annak csekély súlya, valamint a finom szerelék (0,12-0,18 mm-es damil).

7.1.2.2. Matchbotos horgászat

A matchbot jellemzően 3,6 m és 4,5 m közti hosszban készült vékony, de erős, sűrűn gyűrűzött horgászbot. Nagy távolságú finomszerelékes úszózásra alkalmas, elsősorban állóvízen. Test nélküli (ceruza), vagy testtel rendelkező, illetve önsúlyos úszót lehet vele nagy távolságra eljuttatni. Az önsúlyos úszók egyes típusainak súlya fel-le csavarható lamellákkal változtatható. A szerelék vízbe juttatásakor a közvetlen kontaktus fenntartása érdekében a zsinort a víz alá kell süllyeszteni.

7.1.2.3. Egyéb klasszikus úszós horgászmódszerek

- dévérezés, pontyozás feltolós úszóval, mély vízen
- nádi pontyozás felfektetőkkel, erős szerelékkel, csónakból
- rablóhalas horgászat szabadon úsztatott vagy fenékre rögzített úszóval
- léki horgászat – ragadozóra, békés halra
- harcsahorgászat felszíni úszóval (stupek, óriásantennás úszó)

7.1.2.4. Rakós botos úszózás

A rakós bot több tagból összerakható (nem összetolható), jellemzően 10 m-nél is hosszabb, könnyű bot. A rakós bot külsőleg hasonlít egy merev, erős spiccbozhoz, azonban működése és használata egészen más jellegű. A merev bottest önmagában nem lenen alkalmás a halak mozgásának kivédése, ezért a bottest első részeibe finoman előfeszített gumi kerül, a botnál jóval rövidebb szerelék ehhez rögzül. A jelentősen megnyúlni képes gumi segíti a fárasztást. A fárasztás végén a hosszú botot hátrafelé mozgatva és a megfelelő helyen megbontva lehet a botot lerövidíteni, így a teljes botnál jóval rövidebb zsinór és a kinyúló gumi hosszával közel egyező botdarabbal már elvégezhető hal megszakolása is. A hosszú bot hátrafelé mozgatását görgős állványzat segíti. A rakós botozás előnye a nagyon nagy pontosságú etetés, valamint a hosszú ideig és pontosan az etetésen tartható szerelék, ennek megfelelően jellegzetes versenymódszer. A rakós botos technikával meglepően nagy halak is kifoghatók, ezért sokan hobbicélokra is szívesen használják olyan vizeken, ahol gyakoriak az etetéssel partközelbe csalható több kilós halak.

7.2. Fenekező horgászmódszerek

E módszereknél a végszereléket valamilyen nehezékkel a vízfenékre süllyesztjük, a csalit is ott kínáljuk fel, a hal kapását pedig a horgászbot vagy a zsinór, illetve kapásjelző mozgása jelzi. Előnye, hogy jóval nagyobb távolságra, illetve áramló vagy mély víz esetén is könnyebben lehet horgászni aránylag rövidebb botokkal is. Hátránya a kapásjelzésből adódó kisebb érzékenység.

7.2.1. Hagyományos fenekező módszerek

A súly (ólom, etetőkosár, „tiroli-fa” stb.) segítségével az orsós horgászbottal nagy távolságra bedobható a szerelék, melyen 1-2-3 horog található. A szerelék bejuttatását követően és a zsinór megfeszítése után a zsinórra kapásjelzőt tesznek, vagy a zsinór elektromos kapásjelzőbe kerül. A szerelék fajtájától és a módszertől függően a felcsalizott horog a vízfenéken vagy a felett közvetlenül lebeg.

Ilyen hagyományos fenekező módszer:

- klasszikus etetőkosaras pontyozás, keszegezés;
- klasszikus rablóhalas fenekezés partról;
- klasszikus rablóhalas fenekezés csónakból.

7.2.2. Bojlizás

A módszer nevét a speciális, nagyméretű, nagy energia- és fehérjetartalmú, jellegzetes, eredetileg főzött csali idegen elnevezéséről kapta. Jellemzően nagy halak (ponty, amur) kifogására és gondos bánásmód melletti fényképezést követő visszabocsátására kidolgozott módszer, mely jelenleg is gyorsan fejlődik. Jellemzője az erős, nagy terhelést bíró horgászbot, a nagy kapacitású, jó minőségű orsó, az erős zsinór és a speciális végszerelék. A bojlizást rendszerint többnapos időszakra kiterjedő kampányszerű horgászat formájában üzik, ami során általában etetéssel próbálják a megfelelőnek vélt helyre csalni a nagytestű halakat. Gyakran igény a nagy távolságok elérése, ezért ahol a hasznosító engedi, dobás helyett sokszor inkább behordással (csónakkal, távirányítású etetőhajóval) juttatják be a végszereléket.

7.2.3. Feederezés

Olyan fenekező módszer, mely során a horog (horgok) ún. feederkosár és/vagy csúszó ólom mellé kerül(nek), és a hal kapását a különböző érzékenységű színes botspiccek megrándulása jelzi. Jellemző az érzékeny, finom zsinór és a speciális végszerelékek, amik még nagyobb távolságok esetén is lehetőséget biztosítanak a halak megfogására. Az érzékeny botspiccek a legkisebb mozdulatra is reagálnak. A feederbotok finom, közepes és kemény kivitelben készülnek, hosszuk általában 3,3 és 4,2 m között mozog. A módszer sajátossága, hogy a botot a vízparttal párhuzamosan helyezik el, hiszen így zár be a bot és a zsinór olyan szöget, ami a jó kapásjelzést segíti. Folyóvizeken – különösen erős sodrásban – inkább meredeken felfelé állított bottal érik el ugyanezt a helyzetet, ami kedvezőbb, mert így kevesebb vízbe kerülő zsinórba fekszik bele az áramlás.

7.2.4. Pickerezés

A feeder módszerhez teljesen hasonló, de jóval finomabb fenekező módszer, a kapást itt is a finom botspicc megrándulása jelzi. A különbség a pickerbot hosszában (2,1-3 m), lágyabb és rugalmasabb testében, valamint a végszereléken van. A rugalmasabb bottest a fárasztás során jobban fárasztja a halat, azonban ez a kisebb bothosszal párosulva azt is jelenti, hogy a nagyobb halak jóval kevésbé irányíthatóak. Dobósúlya kisebb, jellemzően 10-40 g, ami a megdobható távolságot és a használható végszerelékeket is behatárolja. Pickerbottal ritkán horgásznak 30-40 méternél messzebb, és gyakori az is, hogy ólomsúly kerül fel nehezéknél, az etetőanyagot pedig külön, etetőcsúzlival juttatják be. Érzékenysége miatt kiváló keszegező módszer, és gyakran jól használható a szeles időjárás miatt problémás úszózás helyett is.

7.3. Műcsalis horgászatok

E módszerek esetében a horgászat során a vízbe juttatott, illetve ott mozgatott műcsali utánozza a hal táplálékát vagy vetélytársát, így kihasználva zsákmányolási vagy territórium-védő ösztönét támadásra készti a halat.

7.3.1. Pergetés

Olyan aktív horgászat, mely során a horgász csónakból, partról vagy vízben állva a bedobott műcsalit az orsó segítségével visszafelé húzza és a pergető bottal mozgatja a megfogni kívánt hal vélt vagy tudott tartózkodási helyének közelében. Kiválóan alkalmas ragadozó halak sportszerű horgászatára. Ultra könnyű műfaja (sügér, pisztráng) mellett csuka, süllő és nagyméretű harcsa fogására is alkalmas módszer. A csónakkal végzett műcsali-vontatás a *sleppelés*.

Eszközei:

- *wobblerek* (egy- vagy kétrészes, halat utáanzó műcsalik 2 db egy-, két- vagy háromágú horoggal szerelve; van felszínen, vízközt és mélyen járó változat);
- *twisterek, plasztikhalak* (súlyozott horogra húzott, jellegzetes mozgást produkáló lágy PVC formák);
- *villantók* (körforgók vagy támolygók, fémből készült, natúr vagy színezett, hármashoroggal szerelt műcsalik)

7.3.2. Műlegyezés

Klasszikus, sportszerű horgászati módszer, melynek alkalmazása során a szerelék végén vékonyodó előkére szerelt igen könnyű műlegyet a legyezőbot jellegzetes mozdulataival kidobott nehéz legyezőzsínór juttatja el a kívánt helyre. A jellegzetesen finom, de rugalmas legyezőbot végére kerül a zsinór tárolására szolgáló legyezőorsó. A bot, zsinór, orsó összhangját tekintve különböző erősségű (3-4-5-6-7-8-9 stb. osztályú) készséget lehet összeállítani a vízterület, illtetve a fogható fajok ismeretében. Műlegyező módszerrel nemcsak klasszikus ragadozóhalak vagy pisztrángfélék, hanem a hazai halfauna jelentős része eredményesen horgászható.

Módszerei: *szárazlegyezés* (vízfelszínre eső vagy úszó rovarok utánzatai); *nedveslegyezés* (vízközt úszó hal- és rovarutánzatok vagy ún. fantázialegyek, streamerek); *nimfázás* (mederfenéken úszó vagy sodródó ízeltlábú-utánzatok.)

8. A ZSÁKMÁNNYAL VALÓ KÍMÉLETES BÁNÁSMÓD

8.1. Jogszabályi előírások

Valamely fogási tilalom alá eső faj véletlenül megfogott egyedét vagy a méret- és mennyiségi korlátozások által tiltott halat a horogtól óvatosan és gyorsan megszabadítva, vagy ha ez sérülésmentesen nem lehetséges, akkor a zsinórt a szájnyílás előtt elvágva – haladéktalanul vissza kell helyezni élőhelyére, akkor is, ha sérült, beteg vagy elpusztult.

Tilos a megfogott halak kínzása. A megfogott, és kifogott halakkal úgy kell bánni, hogy az azok számára okozott fizikai sérülés ne haladja meg a horgászmódszerből adódó szükséges minimumot. A megtartani nem kívánt halat – horgászverseny kivételével – azonnal vissza kell helyezni a vízbe. A kifogott halakat azok elpusztításáig maradandó sérülést nem okozó módon élve kell tartani, vagy azonnal le kell ölni.

Horogra kívülről akadt halat megtartani tilos.

Az őshonos halállomány védelme érdekében máshonnan származó idegenhonos halakat a vízbe engedni, és az inváziós idegenhonos halakat – a kívülről akadást kivéve – visszaengedni tilos.

A szabályosan kifogott és elvinni kívánt halat a vízpartról elszállítani gyorsan és kíméletesen leölve szabad. A 30 cm-nél kisebb testhosszúságú hal elszállítható élve is, kizárálag olyan tárolóedényben, amely biztosítja a számára a szükséges oxigéntartalmú vizet, és minimalizálja az állatot éró stressz hatásokat.

8.2. Etikai, horgászrendi előírások

A horgásznak kötelessége érdeklődni, hogy eltérnek-e a helyi szabályok az horgászat országos rendjétől, köteles megismerni és betartani a vízterületre vonatkozó szabályokat.

A hal gerinces élőlény, ezért az állatvédelmi törvény vonatkozó rendelkezései a halakkal kapcsolatos tevékenységekre is mérvadók, ám emellett mint az élővilág része, a hal és a halállomány tiszteletet és védelmet érdemel. A jogoszerűen kifogott hal megtartása nem jelentheti annak lassú, kinos halálát.

A halat a vízbe visszabocsátjuk, nem visszadobjuk!

A horgász köteles minden előírásnak megfelelően a kíméletes horogszabadítás érdekében.

A kifogott hal kíméletes megfogása (vizes kézzel, vizes ruhával) után haladéktalanul meg kell határozni annak faját, fogható vagy nem fogható státuszát, méretét, jogoszerű megtarthatóság esetén annak szándékáról határozni kell.

A külső és belső sérülések elkerülése végett mindenkorban el kell kerülni a visszabocsátásra szánt hal leejtését.

Megtartani szánt és szákban tartott halat más, később kifogott hallal kicserálni tilos.

A hal kíméletes megtartására lehetőleg csomómentes anyagú, gyűrűs szákok (nem pl. drótszákot) kell alkalmazni, azt megfelelő vízmélységen elhelyezni.

A hal kíméletes megfogása és kiemelése érdekében a horgászmódszertől és a zsákmányolt hal méretétől függően merítő szákat kell alkalmazni.

Nagytestű visszabocsátásra szánt halat a szákolást követően puha felületre (benedvesített halmatrac vagy növényzet) kell helyezni, a horogszabadítást követően – legfeljebb gyors fényképezés után – haladéktalanul, megfelelő vízmélységen vissza kell bocsátani.

Abban az esetben, ha a horgász egymás után több védett, tilalmi idő vagy méretkorlátozás alá eső halat fog, vagy a horgászmódszert, csalit kell megváltoztatni, vagy a horgászhelyet kell elhagyni.